

Voorwoord

U ziet op uw beeldscherm het elfde Jaarverslag van de stichting Anti-Doping Autoriteit Nederland. Dit is het zesde Jaarverslag dat wij uitsluitend in digitale vorm beschikbaar stellen.

Het jaar 2016 was het jaar waarin het project "Koersen op een schone sport", dat in 2015 werd afgerond, een vervolg kreeg in de vorm van het project "Samen voor een schone sport". Dit project, formeel opgestart aan het einde van 2015, wordt in nauwe samenwerking met NOC*NSF, de KNVB, de KNBB, de Atletiekunie en Fit!vak uitgevoerd. Ook dit vervolgproject wordt met financiële ondersteuning van het Ministerie van VWS vormgegeven. Het omvat diverse activiteiten (preventie en controle), gericht op betrokkenen in het voetbal, het biljarten, de atletiek en fitness. Het project moet tot modellen leiden die specifiek zijn toegesneden op teamsporten, sporten met een hoog percentage onbewuste dopingovertredingen, sporten met een relatief hoog dopingrisico, en fitness. Aan de hand van die modellen zullen andere sportbonden en -organisaties in deze categorieën hun antidopingbeleid (verder) kunnen verbeteren.

Gezien het onverminderd grote aantal perscontacten in 2016 lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat de grote 'zichtbaarheid' van de Dopingautoriteit een blijvend gegeven is, onafhankelijk van de ernst en omvang van actuele (Nederlandse) dopingzaken. Het is niet mogelijk op alle vragen om informatie en commentaar in te gaan, zodat daarin geselecteerd moet worden. Desalniettemin wordt ernaar gestreefd om de belangrijkste media (landelijke dagbladen, radio en televisie) steeds snel en zo volledig mogelijk van dienst te zijn. De vele mediacontacten leidden opnieuw tot een zeer groot aantal publicaties en uitzendingen waarin door de Dopingautoriteit verstrekte informatie en ingenomen standpunten werden verwerkt. Meer dan in voorgaande jaren berichtten de media over de organisatie van het dopingbeleid in een internationale context, met de geconstateerde – zeer ernstige - dopingproblematiek in Rusland als directe aanleiding, veelal ook (mede) op basis van door de Dopingautoriteit verstrekte informatie.

De aard en omvang van het Russische 'dopingschandaal', en de uiteenlopende wijzen waarop hier binnen de internationale sportwereld gereageerd werd, hebben ook voor de Dopingautoriteit grote gevolgen gehad. WADA betrok de Dopingautoriteit op verschillende manieren bij een aantal projecten, zowel gericht op het vinden van oplossingen voor de korte termijn, als op het doorvoeren van hervormingen in de mondiale antidopingwereld op de wat langere termijn. Tegelijkertijd werd in hoog tempo vormgegeven aan een nieuwe samenwerkingsvorm tussen Nationale Anti-Doping Organisaties (de zogenoemde NADO Leader Summits). Deze Summits leidden tot analyses en verklaringen die een grote rol zijn gaan spelen in de internationale besluitvorming.

In de eerste helft van 2016 voerde de Dopingautoriteit veel overleg met onze beleidspartners over de noodzaak om het nationale dopingcontroleprogramma uit te breiden, teneinde de opgelopen achterstand ten opzichte van andere topsportlanden weer enigszins in te lopen. Voor 2016 was (opnieuw) een korting op de via NOC*NSF ontvangen Lotto-gelden opgelegd (ditmaal van 3,5%) waardoor het op de topsport gerichte preventieprogramma moest worden ingekrompen. In mei 2016 besloot de ALV van NOC*NSF echter gelukkig tot een uitbreiding van het Lotto-budget voor de jaren 2017 en 2018, waardoor

het preventieprogramma weer op het oorspronkelijke niveau gebracht kan worden, en het aantal dopingcontroles in die jaren kan stijgen. Met die uitbreiding van het nationale controleprogramma werd in de tweede helft van 2016 al begonnen, waardoor de target (1710 controles) zeer ruim werd gehaald (er werden 2.061 'nationale' controles uitgevoerd).

In september 2016 werd het wetsontwerp van de Wet uitvoering antidopingbeleid (Wuab) door de Minister van VWS aan de Tweede Kamer gestuurd, vergezeld van o.a. het advies van de Raad van State. Deze wet – die (volgens de planning op het moment van schrijven) in 2018 van kracht moet worden – zal van grote invloed zijn op het werk van de Dopingautoriteit. In het kader van deze wetgeving zal een zelfstandig bestuursorgaan (zbo) Dopingautoriteit worden opgericht, dat de huidige taken van de stichting Dopingautoriteit zal overnemen. Samen met het ministerie van VWS werd in de loop van 2015 al een eerste inventarisatie gemaakt van de gevolgen die deze veranderingen voor onze organisatie zullen hebben, en in 2016 werden deze onderwerpen verder uitgediept. De overgang van taken, personeel en middelen van de stichting naar het zbo vereist een goede voorbereiding, maar een en ander kan pas concreet worden geregeld en ingevuld als de exacte inhoud van de Wuab (en eventueel ermee samenhangende regelingen) bekend is. En dat was ultimo 2016 nog niet het geval.

Ondanks het onverminderd grote spanningsveld tussen de taken waarvoor de organisatie staat en de middelen die daarvoor beschikbaar zijn, menen wij ook in 2016 weer een belangrijke bijdrage geleverd te hebben aan de strijd tegen doping in de sport. Wij hopen dat u dat na lezing van het Jaarverslag met ons eens bent.

Hoofdstuk 1 Preventie

ALGEMEEN

Het algemene doel van de afdeling Preventie ten aanzien van de georganiseerde (top)sport is: *het voorkómen van onbewuste en bewuste dopingovertredingen in de Nederlandse sport.*

De anders-georganiseerde sport (fitness) kent geen dopingreglement, noch dopingcontroles. De doelen voor de fitnesswereld zijn derhalve vanuit een volksgezondheidsoogpunt geformuleerd en luiden: *het voorkómen van onbewust en bewust dopinggebruik, dan wel het voorkómen van (extra) gezondheidsschade door dopinggebruik (harm reduction).*'

De belangrijkste doelgroepen zijn:

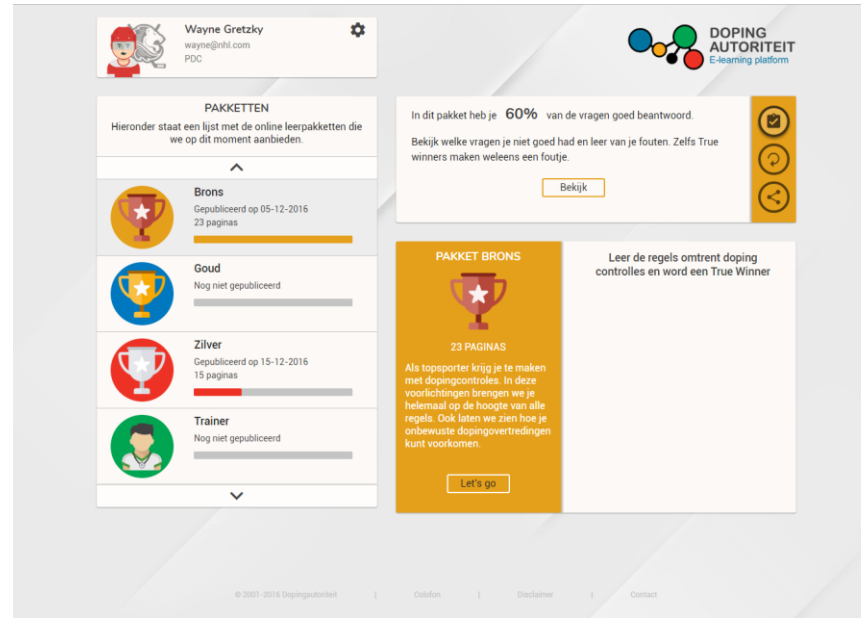
- (aankomende) topsporters;
- sporters en fitnessprofessionals in de anders-georganiseerde sport (fitness);
- sportbegeleiders (m.n. trainer/coaches, sport- en huisartsen, (sport)fysiotherapeuten, (sport)diëtisten, sportmasseurs, ouders);
- sportbonden;
- het algemene publiek.

Bij de voorlichting binnen de georganiseerde sport wordt informatie aangeboden over de dopingregels en de risico's van dopinggebruik. Daarnaast worden gezonde en geoorloofde alternatieven om prestaties te verbeteren aangereikt, en wordt getracht een anti-dopinghouding bij sporters en begeleiders te versterken dan wel te realiseren.

Sinds 2015 wordt bij de voorlichting voor (*top*)sporters de Doorlopende Leerlijn Dopingvrije Sport (DLDS) toegepast. De DLDS beschrijft per leeftijds- en ontwikkelfase welke kennis, vaardigheden en attitude nodig zijn voor een dopingvrije sport. Aansluitend op deze fasen zijn drie verschillende voorlichtingspakketten voor sporters ontwikkeld: Brons, Zilver en Goud. Een pakket bestaat uit een face-to-face voorlichting, toets en (vanaf 2017) e-learning.

- Brons (±15 jaar) is een introductie van het onderwerp doping. De onderwerpen die bij deze voorlichting aan bod komen zijn de dopingregels, dopingcontroles en de risico's van onbewust dopinggebruik.
- Zilver (±17 jaar) is meer gericht op het oefenen van vaardigheden. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat de informatie uit Brons bekend is, en is er sprake van een meer praktische aanpak. Zo wordt er bijvoorbeeld geoefend met de Dopingwaaier App.
- Goud is met name voor topsporters met een whereaboutsverplichting. Tijdens deze voorlichting komen de whereaboutsregels uitgebreid aan bod, maar wordt er ook gediscussieerd over lastige dopingdilemma's waar sporters tegenaan kunnen lopen, zoals dopinggebruik door een teamgenoot of medicijngebruik om beter te presteren.

In 2016 is een start gemaakt om de voorlichting Brons ook via e-learning aan te bieden.

Screenshot van het beginscherm van het e-learningplatform.

In bijeenkomsten voor *sportbegeleiders* komen dezelfde onderwerpen als bij sporters aan bod, met daarnaast aandacht voor de rechten en vooral plichten van begeleiders en tevens risicoverkleinende en –vergrotenende factoren t.a.v. dopinggebruik. Voor coaches is in 2016 ook een Doorlopende Leerlijn Dopingvrije Sport ontwikkeld voor de coachniveaus 3, 4 en 5. Hiermee is concreter geformuleerd wat een coach aan kennis, vaardigheden en attitude in huis zou moeten hebben.

Binnen de anders georganiseerde sport zijn de doelgroepen primair fitnessers en fitnessprofessionals. Voor de *fitnessers* zijn er een website, artikelen en boeken. Voor de doelgroep *fitnessprofessionals* worden naast website, artikelen en boeken vooral gastlessen verzorgd binnen de diverse fitnessopleidingen. Hierbij wordt ingegaan op de verschillende soorten dopinggeduide middelen, risico's voor gebruik, (bij)werkingen van de middelen, zin en onzin van supplementen, dopingpreventie en het programma Eigen Kracht. Ook is er aandacht voor *harm reduction*: het verkleinen van (gezondheids)risico's bij gebruik.

De corporate website (www.dopingautoriteit.nl) en de websites www.dopefree.nl en www.eigenkracht.nl zijn belangrijke manieren van communicatie met de diverse doelgroepen. Iedereen met een dopinggerelateerde vraag kan deze per e-mail stellen aan de Doping E-maillijn. Binnen een werkdag krijgt men antwoord.

Om scherper te krijgen wanneer we welk logo (Dopingautoriteit, 100% Dope Free en Eigen Kracht) gebruiken is aan een merk- en communicatiebureau advies gevraagd. Als het gaat om het uitleggen van de dopingregels dan gebeurt dat vanuit de Dopingautoriteit. 100% Dope Free en Eigen Kracht worden aangeboden als een platform of supportersclub waarbij sporters en begeleiders zich kunnen uitspreken voor een schone sport. Een en ander heeft geleid tot een gediversifieerde vormgeving van voorlichtingsmaterialen.

TOPSPORT

www.dopefree.nl

In 2015 is de website van 100% Dope Free ingrijpend veranderd en is de naam aangepast naar www.dopefree.nl. De site neemt een centrale plek in binnen dit preventieprogramma voor (aankomende) topsporters. Er zijn in 2016 twaalf nieuwsberichten op de website geplaatst. Deze worden meteen naar alle abonnees (zo'n 14.500) verstuurd.

Ook zijn de digitale toetsen Brons, Zilver en Goud toegevoegd aan de website. Een toets bestaat uit 10 juist/onjuist vragen en wordt gebruikt om aan het eind van een voorlichting de opgedane kennis van de sporters te testen. Terwijl de toets wordt gemaakt (op smartphones of tablets) zijn de scores live te volgen op het projectiescherm. De toets kan ook los van een voorlichting worden gemaakt.

100% Dope Free - True Winner

Bij dit deel van het programma (gestart in december 2007) kunnen (aankomende) top- en wedstrijdssporters een anti-dopingstatement ondertekenen en zich zo actief uitspreken voor een schone sport. Na ondertekening krijgt men het 'gouden' polsbandje (toegestuurd of uitgereikt) als symbool voor het feit dat je alleen een echte winnaar bent als je zonder doping presteert en gepresteerd hebt. In 2016 steeg het aantal getekende statements van 30.600 naar 32.600 (+2.000).

Dit deel is ontwikkeld en wordt uitgevoerd in samenwerking met de NOC*NSF AtletenCommissie. Eind 2016 waren onze ambassadeurs: Femke Dekker (roeien), Carl Verheijen (schaatsen), Richard Bottram (Marathon365 & Wheel of Energy), Epke Zonderland (turnen), Mirjam de Koning-Peper (IPC zwemmen), Thijs van Valkengoed (zwemmen), Churandy Martina (atletiek), Marianne Vos (wielrennen), Vince Rooi (honkballen), Bauke Mollema (wielrennen), Madelein Meppelink (beachvolleybal) en Jetze Plat (handbiken/triathlon).

Feliciteer-advertentie ambassadeur Jetze Plat

Voorlichtingsbijeenkomsten en materialen

In 2015 is de Doorlopende Leerlijn Dopingvrije Sport (DLDS) ingevoerd. Met diverse bonden is afgesproken welke voorlichting (Brons, Zilver en/of Goud) het beste bij welke groep sporters past. Dit heeft tot een flinke stijging van het aantal voorlichtingsbijeenkomsten geleid. Van 36 in 2014, via 65 in 2015 tot 80 in 2016.

Ontwikkeling E-learning

Om een nog groter bereik te hebben is eind 2016 gestart met de ontwikkeling van een e-learning platform. Dit platform biedt toegang tot meerdere e-learning modules, zoals Brons, Zilver, Goud en modules voor coaches.

Z-card

In 2016 is een nieuwe z-card gemaakt getiteld: 'Blijf Negatief - Tips voor een schone sport'. Hierin staan de acht belangrijkste tips om schone sport te realiseren.

Nieuwe z-card plus doosje.

Video dopinganalyse in een dopinglaboratorium

In november zijn opnames gemaakt voor een video over het analyseproces in het dopinglaboratorium. De video laat zien wat er met de samples in het lab gebeurt. Bureau Sport-presentator Frank Evenblij is de interviewer. Er zijn voor deze video o.a. opnames gemaakt in het DoCoLab in Gent.

Outreach-events

In 2016 zijn er vier outreach-events geweest. Hierbij worden doelbewust sportevenementen bezocht om algemene informatie te verstrekken aan grote groepen (m.n. jonge en talentvolle) sporters, ouders en trainers/coaches. Ook kan men het 100%

Dope Free – True Winner statement tekenen en de WADA-dopingquiz maken. De outreach-events vonden plaats bij: deelnemersbijeenkomst Jeugd Olympische Winterspelen, ITU Triathlon Championships 2016 (paratriathlon), NK Wielrennen ploegenachtervolging & Teamsprint en NK judoteams -18 jaar.

Artikelen

Er is een vaste rubriek voor de Dopingautoriteit in het NOC*NSF-topsportblad *Lopend Vuur*. In 2016 zijn hierin acht dopinggerelateerde artikelen verschenen.

Dopingwaaier App

Sinds eind 2013 bestaat de Dopingwaaier App (iOS en Android). Voor andere systemen bestaat een *responsive* website: www.dopingwaaier.nl. Eind 2016 was de app 18.614 maal gedownload, een stijging van 5.457 (in 2015 was de stijging 4.761). De Dopingwaaier App wordt steeds actueel gehouden. In 2016 is het Meldpunt Doping en toets Brons (onder 'Quiz') toegevoegd aan het menu.

Om de Dopingwaaier App blijvend onder de aandacht te brengen wordt via z-cards, digitale advertenties, posters en voorlichtingsbijeenkomsten aan vele doelgroepen informatie over deze App verstrekt.

Nederlands Zekerheidssysteem Voedingssupplementen Topsport (NZVT)

Er werden in 2016 in totaal 281 NZVT-certificaten afgegeven (voor 488 product-batch combinaties). Dit betekent wederom een nieuw record, wat een signaal is dat het Nederlands Zekerheidssysteem Voedingssupplementen Topsport (NZVT) nog steeds in een belangrijke markt voorziet voor sporters en hun begeleiders. Tegelijkertijd zijn er dit jaar zeven batches afgekeurd omdat er dopinggeduide stoffen in werden aangetroffen, wat een sterk signaal is dat het risico op consumptie van een met doping vervuuld supplement nog steeds zeer reëel is. Het NZVT is opgezet in 2003 en getuige de aantallen positieve dopingcontroles die nog steeds aan zogenoemde 'vervuilde' voedingssupplementen kunnen worden gelinkt, is een dergelijk testsysteem onverminderd noodzakelijk. In totaal stonden er op 31 december 2016 955 product-batchcombinaties op de NZVT-website (antidoping.nl/nzvt), verdeeld over 270 producten, 48 merken en 16 inhoudelijke categorieën.

In het afgelopen jaar is een overstap gemaakt van het laboratorium van Keulen naar laboratorium LGC in Londen voor het uitvoeren van de analytische onderzoeken.

Samen voor een schone sport

Tijdens de Nationale Dopingconferentie op 23 april 2015 zegde minister Schippers subsidie toe voor een vervolg op *Koersen op een schone sport*. Zes partijen hebben vervolgens een actieplan opgesteld: Atletiekunie, KNBB (Biljartbond), KNVB (Voetbalbond), Fit!vak, Dopingautoriteit en NOC*NSF (coördinator). Het plan kreeg als titel: *Samen voor een schone sport*. Op 28 februari 2016 vond tijdens de NK Indoor Atletiek de kick-off van het project plaats met alle betrokken partijen. Ook was dit de start van de Atletiek-campagne 'Atletiek, gewoon schoon'. Hier doet een aantal topatleten (o.a. Dafne Schippers en Churandy Martina) aan mee. De deelnemende sportbonden en Fit!vak begonnen het project met een onderzoek naar de huidige dopingkennis van hun achterban. Op basis van de resultaten zijn vervolgens diverse acties en materialen ontwikkeld. De

Dopingautoriteit heeft binnen dit project animaties gemaakt over het NZVT, medische dispensaties, drugs en tips voor een schone sport (in lijn met de z-card). Een animatie met basisuitleg van de dopingregels is in 2016 ontwikkeld.

Flyer 'Atletiek, gewoon schoon'.

ANDERS GEORGANISEERDE SPORT

Programma Eigen Kracht

Binnen de anders georganiseerde sport is de belangrijkste doelgroep: bezoekers van fitnesscentra en hun directe omgeving. Bij deze laatste categorie betreft het vooral fitnessinstructeurs, maar ook ondernemers in de fitnessbranche.

www.eigenkracht.nl

Centraal staat de Eigen Kracht-website. Naast tekst wordt steeds meer gebruik gemaakt van video's. Verder zijn er vier volledige jaarprogramma's te vinden voor vier verschillende trainingsdoelen. De wekelijkse webberichten worden in dossiers

geplaatst, zoals training, voeding, supplementen, doping, gezondheid e.d. Hiermee kan de bezoeker makkelijker per onderwerp veel informatie vinden.

De site richt zich specifiek op (cosmetische) sporters in fitnesscentra. Op de site is objectieve, overzichtelijke en praktisch toepasbare informatie te vinden over clean en effectief spiermassa opbouwen en over verantwoorde manieren om af te slanken. Tevens staat er objectieve informatie over diverse soorten dopinggeduide middelen en de bijwerkingen ervan op de site. Ook het dopingrisico van voedingssupplementengebruik komt aan bod.

In 2016 zijn er in totaal 49 inhoudelijke nieuwsberichten op de site geplaatst, geschreven door drie externe (inhoudelijke/journalistieke) experts uit de fitness/bodybuildingbranche en door eigen preventiemedewerkers.

Video's

Op 10 september is de documentaire 'Groter dan groot - De evolutie van bodybuilding?' vertoond in filmhuis LantarenVenster in Rotterdam. Aansluitend was er discussie en een presentatie van endocrinoloog Pim de Ronde over de HAARLEM-studie (health risks of anabolic androgen steroid use by male amateur athletes, zie hiervoor ook Hoofdstuk 7). De documentaire en het verslag ervan staan op de websites van Eigen Kracht en de Dopingautoriteit. Eveneens is er een Engels ondertitelde versie van de documentaire gemaakt. De documentaire zal worden aangeboden aan (diverse) NADO's, die deze in hun communicatiestrategie kunnen verwerken. De documentaire zal verder worden ingezet bij verschillende voorlichtingsactiviteiten.

Start première in filmhuis LantarenVenster in Rotterdam.

Van de opnamen voor 'Groter dan groot' zijn twee interviews verder uitgewerkt in 16 kleinere video's. Het zijn interviews met dr. Pim de Ronde (Anabolenpoli) en met Hans Kroon, krachttrainingscoach van Fitnesscentrum Noord.

Om aan te tonen dat je op eigen kracht een zeer goede fysiek kunt ontwikkelen is er een [video](#) gemaakt met zwaargewicht topjudoka Roy Meyer.

Fitnessopleidingen & Bijeenkomsten

In 2016 zijn in het kader van het Eigen Kracht-programma 18 gastlessen (13 in 2015) gegeven aan diverse CIOS'en, ROC's en particuliere fitnessopleidingen. De Eigen Kracht-bidon wordt daarbij uitgedeeld aan fitnessinstructeurs in opleiding.

Op 10 en 11 december 2016 werd het SAP CUP evenement gehouden, het grootste fitness/krachtsport evenement van de Benelux. Over het weekend was er een totaal van ruim 7.000 bezoekers.

Daarnaast is op 15 december op verzoek van stichting Menswel in Heel meegewerkt aan een voorlichting/discussieavond voor jongere (gebruikende) bodybuilders. De insteek was: ontmoediging van het gebruik.

In 2016 is er op verzoek en in samenwerking met een aantal instellingen voor welzijn en verslavingszorg een folder over werking en effecten van anabole steroïden ontwikkeld voor gezondheidsprofessionals.

Cleane Kneiters

Cleane Kneiters zijn fitnessers/bodybuilders die bewezen hebben en nog steeds bewijzen dat je zonder doping een indrukwekkende fysiek kunt opbouwen. Zij zijn de ambassadeurs voor dopingvrije fitness. In 2016 kwam er één Cleane Kneiter bij waardoor het totale aantal 18 is. Ze staan allen met een achtergrondverhaal en foto's op de website. Van een aantal is in 2016 het profiel op de website geactualiseerd.

Artikelen

Al sinds 1997 heeft Eigen Kracht een vaste rubriek in het populaire bodybuildingtijdschrift *Sport & Fitness Magazine*. Onder eigen redactionele verantwoordelijkheid verstrekt de Dopingautoriteit in ieder nummer objectieve informatie over dopinggeduide middelen en zaken die er mee te maken hebben. Vanaf 2014 worden in plaats van een groot artikel enkele korte berichten geplaatst. Dit is in alle zes uitgaven van 2016 gebeurd.

Vanaf augustus 2015 publiceert Eigen Kracht maandelijks een groot artikel in het populaire bodybuilding & fitness magazine *Muscle & Fitness*. Deze worden na verschijning van het magazine ook op www.eigenkracht.nl geplaatst.

Advertenties

In 2013 zijn twee nieuwe banners/advertenties gemaakt met twee Cleane Kneiters (een man en een vrouw) erop, die ook het gezicht van de nieuwe website vormen. Na het verschijnen van het boek *Doping, de nuchtere feiten* is hier ook een advertentie voor gemaakt. Deze drie advertenties hebben ook in 2016 meerdere malen in de *Sport & Fitness*, *Muscle & Fitness* en *Fit!vak-magazine* gestaan.

Boek 'Doping, de nuchtere feiten'

In oktober 2014 verscheen *Doping, de nuchtere feiten*. Sindsdien wordt het boek middels advertenties in bodybuilding-bladen en tijdschriften van Arko Sports Media gepromoot.

Er is nog steeds veel belangstelling voor het boek en het wordt goed verkocht.

Boek 'Op Eigen Kracht'

De laatste versie van het boek 'Op Eigen Kracht' verscheen in 2008. Sinds die tijd is er het nodige veranderd. Daarom wordt het boek vrijwel geheel herschreven. Dit gebeurt door twee interne en vier externe auteurs die allen een autoriteit op hun vakgebied zijn. In 2016 is een deel van het boek herschreven.

Supplementenwijzer-App

In 2015 is gestart met het ontwerp van de supplementenwijzer-app. Er bestaan bij fitnessers, maar ook bij andere sporters en begeleiders steeds meer vragen over de zin en onzin van allerlei voedingssupplementen. Deze app biedt de mogelijkheid om

een supplement te checken op basis van de ingrediënten. Verder kent de app functionaliteiten zoals de basics over supplementen, gezondheidsrisico's, NZVT, alerts, nieuws, kennisquiz, etc. In 2016 is een database gebouwd waarin de bijna 1.000 ingrediënten zijn ingevoerd en beoordeeld. Per ingrediënt kunnen bijzonderheden (doping, gevaarlijk, dubieus) worden aangegeven die direct duidelijk maken dat er iets aan de hand is met het ingrediënt. Daarnaast wordt in de 'oordelen' aangegeven of de claims van een ingrediënt kloppen. De bijzonderheden, claims en oordelen worden via iconen aangegeven. Tot slot wordt per ingrediënt ook een 'profiel' gegeven. Dit is een korte beschrijving van herkomst, claims en onderzoek/onderbouwing. De app bevat tevens een verklarende woordenlijst.

BEGELEIDEND PERSONEEL

Naast sporters is er de afgelopen jaren steeds meer aandacht voor sportbegeleiders rondom (aankomende) topsporters. Begeleiders kunnen in positieve zin een belangrijke rol spelen. Vooral de trainer/coach kan een grote rol vervullen. Daarnaast zijn sport(para)medici een belangrijke doelgroep.

Omdat de Dopingwaaier App ook voor begeleiders een belangrijke bron van informatie is, is deze in 2016 weer via advertenties onder de aandacht gebracht. Van de nieuwe z-card 'Blijf Negatief – Tips voor een schone sport' is ook een poster/advertentie gemaakt. Deze is o.a. geplaatst in het tijdschrift *Sportgericht*.

Blijf Negatief

Tips voor een
schone sport

TIP 1 Download de Dopingwaai App

De Dopingwaai App is de belangrijkste app voor een dopingvrije sport. Je kunt hiermee je geneesmiddelen en voedingssupplementen controleren, de dopingregels nalezen, de dopingcontrolevideo bekijken en nog veel meer!

www.dopingwaai.nl

TIP 2 Controleer al je geneesmiddelen

Geneesmiddelen kunnen dopingstoffen bevatten. Dit geldt ook voor geneesmiddelen die zijn voorgeschreven door een arts. Zorg dus altijd dat je zelf weet welke geneesmiddelen je gebruikt, wat erin zit en of ze zijn toegestaan.

TIP 3 Vraag zo nodig een dispensatie aan

Heb je volgens je arts een geneesmiddel nodig dat dopingstoffen bevat? Dan kun je daar een medische dispensatie voor aanvragen. Meestal wordt dat goedgekeurd. Dan heb je officieel toestemming om het geneesmiddel te gebruiken.

TIP 4 Gebruik alleen NZVT-goedgekeurde voedingssupplementen

Voedingssupplementen kunnen vervuld zijn met dopingstoffen. Dit geldt dus ook voor vitaminespillen en eiwitshakes! Daarom beslaat het Nederlands Zekerheidssysteem Voedingssupplementen Topsport (NZVT). Kom je in aanmerking voor dopingcontroles? Gebruik dan alleen NZVT-goedgekeurde voedingssupplementen.

TIP 5 Weiger nooit een dopingcontrole

Word je aangewezen voor een dopingcontrole? Dan ben je altijd verplicht om deze te ondergaan. Ook als het moment niet goed uitkomt. Heb je commentaar op de controle? Schrijf dit dan direct op het dopingcontroleformulier. Bekijk de dopingcontrolevideo voor meer informatie over de procedure.

TIP 6 Gebruik geen drugs

Drugs zoals cannabis, XTC en cocaïne zijn verboden binnen wedstrijdverband. Maar let op! Dit betekent niet dat je ze buiten wedstrijdverband zomaar kunt gebruiken. Cannabis kan bijvoorbeeld tot een maand na gebruik nog te vinden zijn in je urine. En als het bij een dopingcontrole binnen wedstrijdverband nog wordt aangetroffen, dan test je positief!

TIP 7 Teken het 100% Dope Free statement

Zeg NEE tegen doping. Teken het 100% Dope Free statement en ontvang gratis de gouden True Winner armband! Zo laat jij aan iedereen zien dat je kiest voor een schone sport.

TIP 8 Meld overtredingen bij het Meldpunt Doping

De opsporing van dopingovertredingen is erg belangrijk voor een schone sport. Jouw informatie kan hierbij helpen! Bij het Meldpunt Doping van de Dopingautoriteit kun je vertrouwelijk informatie geven over (mogelijke) dopingovertredingen. Dit kan op naam, maar ook anoniem.

 DOPING
AUTORITEIT

Poster/advertentie 'Blijf negatief'.

Coaches

Er zijn presentaties verzorgd bij diverse coachopleidingen en/of -bijscholingen, zoals bij: judocoaches, bokstrainer/coach 3, wielcoach 3, de opleiding Mastercoach in Heerenveen, de minor sportcoaching aan de ALO te Amsterdam, poolbiljarttrainers 3, korfbaltrainers 4 en coaches carambole.

Specifiek voor coaches is een incentive ontwikkeld: de *Coach Negatief*-Coachmap. Deze wordt bij opleidingen uitgedeeld aan de cursisten. Er is in 2016 een nieuw ontwerp gemaakt. De vorige was in de 100% Dope Free-stijl, nu is dat in de Dopingautoriteit-huisstijl.

Op 9 december stond een stand van de Dopingautoriteit bij het NL Coach-jaarcongres met in totaal meer dan 400 deelnemers. In de goodiebag zat de nieuwe z-card 'Blijf Negatief - Tips voor een schone sport'.

Stand tijdens NL Coach-congres.

(Para)medici en andere begeleiders

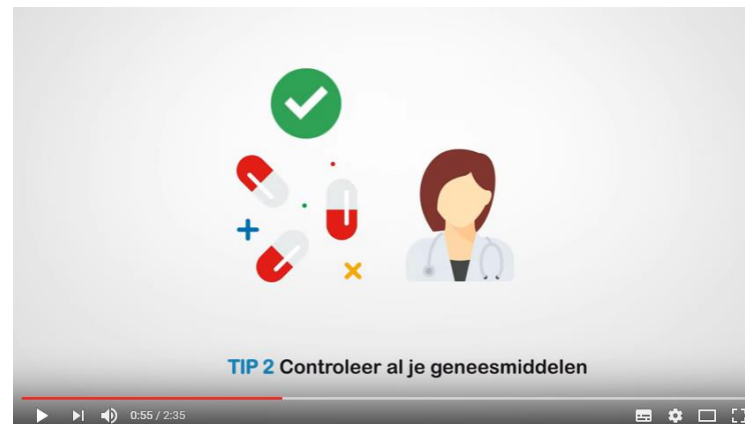
Er zijn presentaties verzorgd bij diverse opleidingen en bijscholingen, zoals de opleiding Sportfysiotherapie (2x), de twee opleidingen Sportdiëtetiek, de KNWU-opleidingen voor ploegleider en soigneur, Sportpsychologie aan de Radboud Universiteit Nijmegen, KNVB Zaalvoetbaltrainers, een bijscholing voor College voor clubartsen en consulenten van BVO's, een gastles voor studenten geneeskunde in het AMC, tweemaal een gastles voor studenten *Chemie & Criminaliteit* van de Hogeschool Rotterdam, en een gastles in de praktijkopleiding sportpsycholoog aan de VU Amsterdam.

SPORTBONDEN

Bijeenkomst sportbonden

Voor de zevende keer is de bondenbijeenkomst *Samen tegen doping!* georganiseerd. Deze vond plaats op 11 oktober 2016 in Nieuwegein en werd door zo'n 60 personen bezocht. Dit waren vertegenwoordigers van sportbonden (ook specifiek de bondsartsen), RTO's en CTO's. Het doel van de jaarlijkse bijeenkomst is om de aanwezigen bij te praten over de ontwikkelingen op anti-dopinggebied. De aandacht ligt voornamelijk op preventie.

Gast sprekers waren Sylvia Barlag (IAAF), Peter Bonthuis (Boksbond), Laurens den Ouden (NOC*NSF), Emiel Krijt (NOC*NSF), Brigitte Claessens en Tirza van Noorden (Radboud Universiteit). Vanuit de Dopingautoriteit spraken Herman Ram en Erik Duiven. De deelnemers beoordeelden de bijeenkomst gemiddeld met een 8,0.

Beeld uit de animatie 'Tips voor een schone sport' die voor het eerst werd vertoond tijdens de bondenbijeenkomst.

ALGEMEEN PUBLIEK

www.dopingautoriteit.nl

In 2016 is de indeling van de corporate website aangepast. Dit betrof zowel de quick links als de vaste content. Ook hebben de belangrijkste webpagina's (bijv. dopinglijst) een algemene link gekregen, zodat men bij verwijzing altijd bij de juiste informatie uitkomt. Een nieuwe quick link is het Meldpunt Doping. Hier kan ieder die dat wil vertrouwelijk informatie geven over dopingovertredingen, zoals dopinggebruik of dopinghandel. Dit kan op naam, maar ook anoniem.

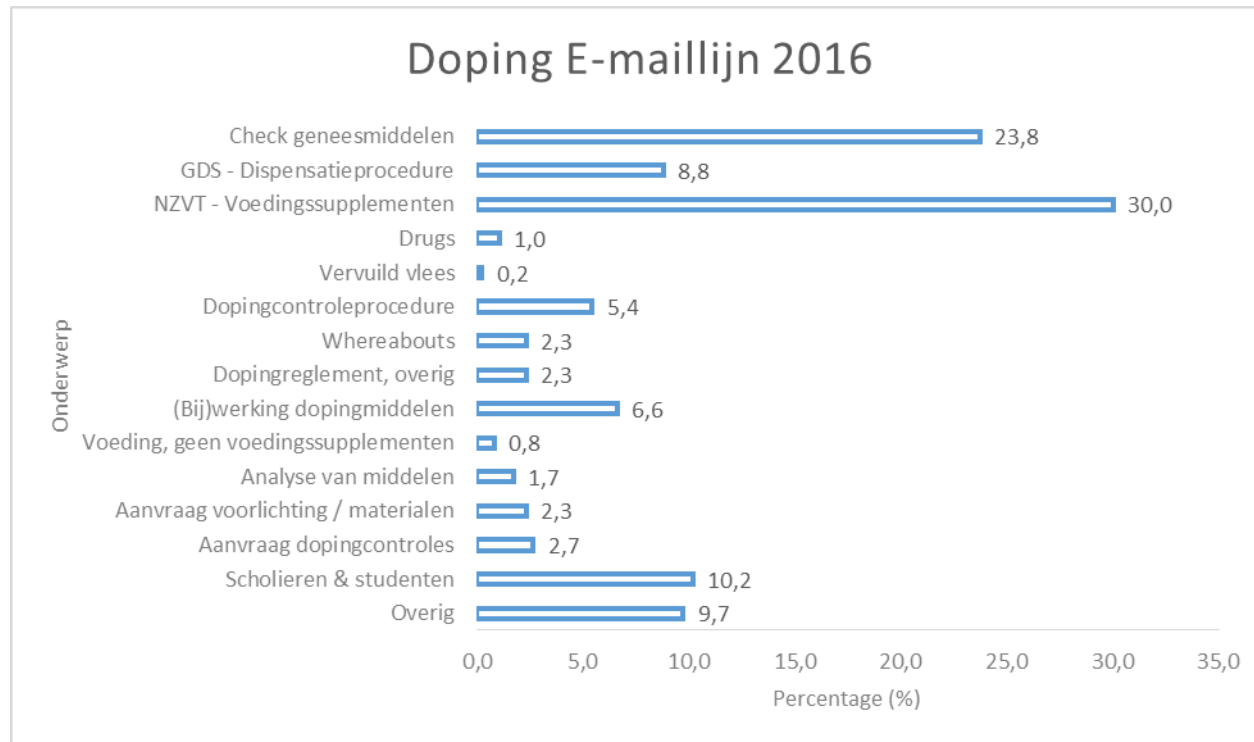
In 2016 werden zeventien eigen berichten op de site geplaatst. Daarnaast vormen ANP-nieuwsberichten een belangrijk deel van de actuele informatievoorziening. In 2016 zijn er in totaal 598 ANP-nieuwsberichten (automatisch) op de site gezet. Een forse stijging ten opzichte van 2015 (413) en 2014 (339). De nasleep van de WADA-rapporten over de IAAF en vooral Rusland plus de diverse meldonium-gevallen zorgden voor veel berichten.

Doping E-lijnen

De Doping E-lijnen is hét frontoffice voor alle vragen die met doping te maken hebben en waarachter bij toerbeurt vier personen dienst hebben. Alle vragen worden binnen een werkdag afgehandeld en anoniem in een database geregistreerd.

In 2016 zijn er in totaal 863 e-mails binnengekomen. Dat is ruim 6% meer dan in 2015 toen 811 e-mails zijn geregistreerd.

Daarnaast is ook het aantal vragen per onderwerp bijgehouden. Per vraag konden meerdere onderwerpen aangevinkt worden. Die percentages per onderwerp zijn te vinden in de tabel hieronder. Twee onderwerpen springen er net als in 2015 uit: het checken of een geneesmiddel op de dopinglijst staat of niet (23,8%) én vragen over voedingssupplementen (30%). Op nummer 3 staan vragen van scholieren of studenten met iets meer dan 10%.

Het percentage e-mails per onderwerp.

In 74% van de e-mails betrof het de georganiseerde (top)sport, 9% fitness en 18% overig. Er waren 8 meldingen van mogelijke dopingovertredingen, 6 maal e-mailde iemand van de pers en 7 e-mails gingen over een positieve sporter.

Persbijeenkomst

Op 4 maart heeft de uitgestelde persbijeenkomst van 2015 plaatsgevonden. Op 23 september was ook een persbijeenkomst gepland, maar wegens te geringe belangstelling is deze afgelast.

Perscontacten

In 2016 is de Dopingautoriteit ruim 400 maal benaderd door de media, enerzijds voor toelichting en commentaar op actuele gebeurtenissen, en anderzijds met verdiepende vragen die los stonden van de actualiteit. De directeur van de Dopingautoriteit treedt op als woordvoerder. Bij zijn afwezigheid of naar aanleiding van het specifieke onderwerp treedt ook de Wetenschappelijk beleidsmedewerker van de Dopingautoriteit incidenteel als woordvoerder op.

Hoofdstuk 2 Medische dispensaties

Geneesmiddelen Dispensatie Sporter (commissie en secretariaat)

Vergeleken met 2015 heeft de regelgeving omtrent medische dispensaties in 2016 nagenoeg geen wijzigingen ondergaan.

Er is in 97 gevallen dispensatie verleend. In vijf gevallen werd een verzoek niet gehonoreerd.

Tabel 2.1: overzicht toegewezen en niet toegewezen dispensaties.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Toegewezen	111	82	89	88	99	97
Niet toegewezen	8 (6,7%)	1 (1,2%)	4 (4,3%)	6 (6,4%)	8 (7,5%)	5 (4,9%)

De meeste dispensaties hadden in 2016 betrekking op het gebruik van methylfenidaat (55), net als in de meest recente eerdere jaren. Percentueel betekent dat 56,7%, een flinke stijging t.o.v. eerdere jaren. Andere medicatie waarvoor vaak dispensatie werd verleend was prednison/prednisolon (12,3%) en insuline (4,1%).

In totaal waren de aanvragen afkomstig van 30 verschillende sportbonden. Met 20 toegekende aanvragen was de KNWU weer het best vertegenwoordigd (15,5%), gevolgd door de KNZB (10,3%), en de KNVB (8,2%).

Hoofdstuk 3 Dopingcontroles

De controlepraktijk

Algemeen

In 2016 is verder invulling gegeven aan het dopingcontrolebeleid zoals dat in 2007 in nauwe samenwerking met NOC*NSF tot stand werd gebracht. Bij de dopingcontroles ligt het accent op de absolute top van de Nederlandse sport.

Daarnaast heeft de Dopingautoriteit incidentele / gerichte controles in kunnen zetten op specifieke individuen en/of groepen op competitieniveaus direct onder de absolute top. Het aantal vervolgonderzoeken en specifieke, aanvullende analyses nam wederom verder toe. Veel aandacht is eveneens besteed aan de zogeheten "whereabouts". Een deel van de topsporters dient, indien zij behoren tot de Nationale of Internationale Registered Testing Pool, een deel van de dagelijkse activiteiten kenbaar te maken aan de Dopingautoriteit of de Internationale Federatie.

Met het oog op het toenemende aantal uit te voeren dopingcontroles in 2017 en 2018 heeft de Dopingautoriteit in 2016 - na een uitgebreide selectieprocedure - nieuwe dopingcontrole-officials (DCO's) opgeleid. In totaal zijn er (verdeeld over twee opleidingsrondes) 11 nieuwe dopingcontroleofficials opgeleid. Een deel van hen verkreeg in 2016 ook de accreditatie. Daarmee kwam het totaal aantal inzetbare dopingcontroleofficials eind 2016 op 19.

Het proces *Intelligence & Investigations* maakt deel uit van de afdeling Handhaving & Opsporing. De samenvoeging van de processen *Dopingcontrole* en *Intelligence & Investigations* heeft als resultanten een verbeterde samenwerking, een verbeterde informatie-uitwisseling en een slagvaardigere taakuitvoering. Tweewekelijks vindt er een Zaken in Onderzoek overleg (ZIO) plaats tussen het Hoofd van de afdeling, de accountmanager/teamleider dopingcontroleurs en de intelligence-officer. In dit overleg worden onder andere de voortgang en actualiteit in bestaande onderzoeken besproken. Tevens worden er concrete afspraken gemaakt over de te volgen onderzoeksstrategieën.

Dopingcontroles vormen het belangrijkste beschikbare opsporingsmiddel om dopingovertredingen op te sporen, maar de controles hebben daarnaast ook een belangrijke preventieve functie. Over het aantal via dopingcontroles opgespoorde dopingovertredingen en over de aard van die overtredingen wordt in dit hoofdstuk verslag gedaan. Het aantal sporters dat op basis van het dopingcontroleprogramma heeft afgezien van dopinggebruik of het gebruik gestaakt heeft is echter onbekend.

Registered Testing Pool (RTP)

Voortvloeiend uit de uitwerking van de herziene World Anti-Doping Code (WADC) 2015 en de daarmee verbonden Internationale Standaarden heeft de Dopingautoriteit haar Registered Testing Pool (RTP) opnieuw ingericht. Sporters die zijn opgenomen in de RTP van de Dopingautoriteit dienen aan een aantal verplichtingen te voldoen. Zo dienen zij voor het gebruik van eventuele medicijnen vooraf een dispensatie bij de Geneesmiddelen Dispensatiecommissie Sporter Commissie (GDS-commissie) aan te vragen. Tevens dienen zij hun whereabouts informatie op te geven, en een door de Dopingautoriteit georganiseerde voorlichtingsbijeenkomst bij te wonen.

In 2016 waren er 13 sportbonden met sporters in de RTP. Dit aantal is gedaald ten opzichte van 2015 (14 sportbonden). Het aantal sporters in de RTP is ten opzichte van 2015 ook licht gedaald: 317 sporters aan het begin van het jaar 2016, versus 331 sporters bij aanvang 2015. Ook in 2016 dienden sporters slechts bij één instantie whereabouts op te geven, hetzij bij de

Dopingautoriteit dan wel de internationale federatie. Voor het raadplegen van whereabouts-informatie van internationale federaties betreffende Nederlandse sporters heeft de Dopingautoriteit leesbevoegdheden in het mondiale administratie- en management-systeem ADAMS. Hierdoor is het mogelijk dat de Dopingautoriteit whereabouts-informatie van Nederlandse sporters in kan zien die niet rechtstreeks aan de Dopingautoriteit is aangeleverd. Zodoende is de actualiteit van de voor de Dopingautoriteit beschikbare informatie ook langs deze weg gewaarborgd.

De Dopingautoriteit heeft in 2016 - evenals voorgaande jaren - ook veelvuldig gebruik gemaakt van de informatie afkomstig van externe bronnen, zoals onder meer websites van nationale en internationale federaties, Twitter en Facebook. De door de Dopingautoriteit ontwikkelde whereabouts website (en bijbehorende whereabouts App voor op de smartphone) verschaftte zowel algemene als meer gedetailleerde informatie over sporters, teams en trainingslocaties. De whereabouts App is in 2016 in lijn gebracht met de verschillende doorontwikkelde smartphone besturingssystemen en daarmee gepaard gaande veiligheidsnormen.

Uitgevoerde controles - algemeen

De Dopingautoriteit voerde in 2016 voor de Nederlandse sport twee soorten dopingcontroles uit, namelijk: controles in het kader van het nationaal programma en daarnaast dopingcontroles in opdracht en voor rekening van derden, waaronder nationale en internationale federaties, evenementorganisatoren en buitenlandse Nationale Anti-Doping Organisaties. Ook dopingcontroles na het behalen van officiële records, targetcontroles bij specifieke verdenkingen, en verschillende soorten vervolgonderzoeken vielen onder de verantwoordelijkheid van de Dopingautoriteit. Niet alleen Nederlandse sporters werden in Nederland gecontroleerd, maar, eventueel in opdracht van andere ADO's, ook niet-Nederlandse sporters die zich in Nederland bevonden.

Het nationaal programma – de principes

Evenals voorgaande jaren hebben VWS en NOC*NSF voor 2016 geldbedragen beschikbaar gesteld waaruit de kosten van de uitvoering van het nationaal controleprogramma ten behoeve van de Nederlandse sportbonden voldaan kunnen worden. Een deel van het voor 2015 beschikbaar gestelde controlebudget (5%) werd bovendien naar 2016 doorgeschoven. Deze reallocatie was een welkome aanvulling in 2016, mede gezien het grote aantal Nederlandse sporters dat deelnam aan de Olympische en Paralympische Spelen in Rio de Janeiro. Het totale beschikbare budget maakte in 2016 een nationaal programma van iets meer dan 1.800 dopingcontroles mogelijk. In lijn met het met NOC*NSF overeengekomen beleid waren hiervan ca. 600 controles gereserveerd voor onder meer de uitvoering van zogenaamde targetcontroles, noodzakelijk vervolgonderzoek en voor dopingcontroles na het behalen van records en officiële limieten. Op basis van het geformuleerde beleid heeft de Dopingautoriteit de overige ca. 1.200 urinecontroles verdeeld over de sportbonden. Aan deze verdeling ligt een mathematisch verdeelmodel ten grondslag - gebaseerd op internationale richtlijnen - waarin onder meer de sport-specifieke fysiologische eigenschappen en de internationale en nationale dopingincidentie-statistieken zijn meegenomen.

Het nationaal programma – de uitvoering

In 2016 zijn in totaal 2.061 dopingcontroles als onderdeel van het nationaal controleprogramma uitgevoerd. In veruit de meeste gevallen (1.817 maal) betrof het een urinecontrole. In 2016 zijn daarnaast ook 244 bloedcontroles uitgevoerd, onder meer in het kader van het Atletiek Biologisch Paspoort. Dit is een substantiële stijging ten opzichte van 2015 (+325%). De 2.061 dopingcontroles in het kader van het nationaal controleprogramma vonden plaats bij 31 Olympische sportbonden en 18 niet-Olympische sportbonden, in de verhouding 91:9. Bij een aantal niet-Olympische en niet dopinggevoelige sporten zijn geen dopingcontroles uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn de denksporten.

Top 5 aantal dopingcontroles Nationaal controleprogramma

- 1 Wielrennen
- 2 Schaatsen
- 3 Atletiek
- 4 Zwemmen
- 5 Roeien

Het percentage dopingcontroles (bloed en urine) buiten wedstrijdverband in het kader van het nationaal programma was 57%. Ten opzichte van 2015 is het percentage dopingcontroles buiten wedstrijdverband flink gestegen (in 2015 was dit 46,8%). Deze stijging is mede een gevolg van de integratie van *Intelligence & Investigations* in de afdeling Handhaving & Opsporing: deze integratie maakte het vaker mogelijk om gerichte targetcontroles uit te voeren.

Van het totaal van 2.061 dopingcontroles (bloed en urine) voor de sport in Nederland werden er 1.101 controles bij mannen uitgevoerd (53,4%) en 960 bij vrouwen (46,6%).

Dopingcontroles, uitgevoerd voor derden

De Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB) en de Koninklijke Nederlandsche Wielren Unie (KNWU) hebben buiten het nationale programma een additioneel dopingcontroleprogramma gefinancierd ten behoeve van de Nederlandse competitie. Daarnaast heeft NOC*NSF additionele dopingcontroles uit laten voeren bij sporters die zich gekwalificeerd hadden voor de Olympische en Paralympische Spelen in Rio de Janeiro, voor zover deze sporters nog niet in de RTP van de Dopingautoriteit waren opgenomen.

Verschillende Nederlandse bonden en sportorganisaties hebben additionele controles ingekocht bij de Dopingautoriteit ten behoeve van internationale evenementen in Nederland. Op basis van opdrachten van derden zijn in totaal 727 dopingcontroles uitgevoerd. Een stijging van circa 7% ten opzichte van 2015.

De extra dopingcontroles waartoe Nederlandse en buitenlandse bonden en organisatoren opdracht gaven, waren voor het merendeel controles binnen wedstrijdverband (84,3%). Door het relatief grote aantal additionele dopingcontroles buiten wedstrijdverband ten behoeve van NOC*NSF ligt dit percentage lager dan in 2015. Bij de dopingcontroles uitgevoerd voor derden werden 459 mannen en 268 vrouwen gecontroleerd.

Dopingcontroles - totaal

De controles, uitgevoerd als onderdeel van het nationaal controleprogramma en de controles die in opdracht van derden werden uitgevoerd, vormen samen het totale dopingcontroleprogramma zoals uitgevoerd in 2016. In totaal zijn er 2.788 dopingcontroles uitgevoerd.

Tabel 3.2: Globaal overzicht uitgevoerde dopingcontroles in 2016

Dopingcontroles uitgevoerd door de Dopingautoriteit	Urine	Bloed	Totaal
Dopingcontroles uitgevoerd voor de Nederlandse sport (Nationaal Programma)	1.817	244	2.061
Dopingcontroles uitgevoerd voor buitenlandse sportorganisaties en overige	704	23	727
Totaal uitgevoerd door de Dopingautoriteit	2.521	267	2.788

Aantal dopingcontroles	2016	2015
Nationaal programma	2.061	1.737
In opdracht van derden	727	679
Totaal	2.788	2.416

Top 5 totaal aantal dopingcontroles

- 1 Wielrennen
- 2 Schaatsen
- 3 Atletiek
- 4 Zwemmen
- 5 Voetbal

Het totale aantal van 2.788 dopingcontroles voor de Nederlandse sport en sportorganisaties is een stijging van 15,4% ten opzichte van 2015, toen werden er 2.416 dopingcontroles uitgevoerd.

Tabel 3. 3: Overzicht van het aantal uitgevoerde dopingcontroles in 2016

Sport	Nationaal Programma			Uitgevoerd voor derden			Totaal uitgevoerd		
	Urine	Bloed	Totaal	Urine	Bloed	Totaal	Urine	Bloed	Totaal
Atletiek	188	44	232	28	1	29	216	45	261
Autosport	3	0	3	0	0	0	3	0	3
Badminton	5	0	5	15	0	15	20	0	20
Basketbal	41	0	41	12	0	12	53	0	53
Biljart	11	0	11	0	0	0	11	0	11
Bobsleeën	3	0	3	0	0	0	3	0	3
Boksen	35	0	35	0	0	0	35	0	35

Sport	Nationaal Programma			Uitgevoerd voor derden			Totaal uitgevoerd		
	Urine	Bloed	Totaal	Urine	Bloed	Totaal	Urine	Bloed	Totaal
Bowling	6	0	6	0	0	0	6	0	6
Bridge	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cricket	8	0	8	0	0	0	8	0	8
Crossfit	0	0	0	6	0	6	6	0	6
Curling	6	0	6	0	0	0	6	0	6
Dammen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dansen	6	0	6	0	0	0	6	0	6
Darts	7	0	7	8	0	8	15	0	15
Floorball en unihockey	4	0	4	0	0	0	4	0	4
Gehandicaptensport	3	0	3	0	0	0	3	0	3
Golf	6	0	6	5	0	5	11	0	11
Gymnastiek	41	0	41	0	0	0	41	0	41
Handbal	30	0	30	0	0	0	30	0	30
Handboogschieten	12	0	12	0	0	0	12	0	12
Hippische sport	19	0	19	9	0	9	28	0	28
Hockey	44	0	44	16	0	16	60	0	60
Honk- en softbal	37	0	37	12	0	12	49	0	49
IJshockey	30	0	30	0	0	0	30	0	30
In- en outdoor bowls	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jeu de Boules	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Judo	53	0	53	1	0	1	54	0	54
Karate-do	15	0	15	10	0	10	25	0	25
Klim- en bergsport	10	0	10	0	0	0	10	0	10
Korfbal	26	0	26	10	0	10	36	0	36
Krachtsport	63	0	63	0	0	0	63	0	63
Luchtsport	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Motorsport	9	0	9	0	0	0	9	0	9
Onderwatersport	6	0	6	0	0	0	6	0	6
Oosterse gevechtkunsten	3	0	3	12	4	16	15	4	19
Redden van drenkelingen	7	0	7	20	0	20	27	0	27
Roeien	115	0	115	0	0	0	115	0	115
Rollersports	8	0	8	0	0	0	8	0	8
Rugby	47	0	47	0	0	0	47	0	47
Schaatsen	213	86	299	104	18	122	317	104	421

Sport	Nationaal Programma			Uitgevoerd voor derden			Totaal uitgevoerd		
	Urine	Bloed	Totaal	Urine	Bloed	Totaal	Urine	Bloed	Totaal
Schaken	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Scheren	7	0	7	4	0	4	11	0	11
Schietsen	3	0	3	0	0	0	3	0	3
Skiën	7	0	7	3	0	3	10	0	10
Sportvissen	0	0	0	2	0	2	2	0	2
Squash	14	0	14	0	0	0	14	0	14
Taekwondo	7	0	7	2	0	2	9	0	9
Tafeltennis	9	0	9	6	0	6	15	0	15
Tennis	15	0	15	1	0	1	16	0	16
Touwtrekken	0	0	0	5	0	5	5	0	5
Triathlon	42	17	59	27	0	27	69	17	86
Voetbal	110	0	110	106	0	106	216	0	216
Volleybal	32	0	32	6	0	6	38	0	38
Waterskiën	6	0	6	0	0	0	6	0	6
Watersport	11	0	11	10	0	10	21	0	21
Wielrennen	311	65	376	190	0	190	501	65	566
Zwemmen	123	32	155	74	0	74	197	32	229
Totaal	1817	244	2061	704	23	727	2521	267	2788

Tabel 4.3: Aantal in- en out-of-competition dopingcontroles uitgevoerd in 2016

Sport	In Competition			Out of competition		
	Urine	Bloed	Totaal	Urine	Bloed	Totaal
Atletiek	76	0	76	140	45	185
Autosport	3	0	3	0	0	0
Badminton	16	0	16	4	0	4
Basketbal	36	0	36	17	0	17
Biljart	11	0	11	0	0	0
Bobsleeën	0	0	0	3	0	3
Boksen	22	0	22	13	0	13
Bowling	6	0	6	0	0	0
Bridge	0	0	0	0	0	0

Sport	In Competition			Out of competition		
	Urine	Bloed	Totaal	Urine	Bloed	Totaal
Cricket	8	0	8	0	0	0
Crossfit	6	0	6	0	0	0
Curling	0	0	0	6	0	6
Dammen	0	0	0	0	0	0
Dansen	6	0	6	0	0	0
Darts	15	0	15	0	0	0
Floorball en unihockey	4	0	4	0	0	0
Gehandicaptensport	0	0	0	3	0	3
Golf	8	0	8	3	0	3
Gymnastiek	10	0	10	31	0	31
Handbal	16	0	16	14	0	14
Handboogschieten	6	0	6	6	0	6
Hippische sport	8	0	8	20	0	20
Hockey	20	0	20	40	0	40
Honk- en softbal	40	0	40	9	0	9
IJshockey	8	0	8	22	0	22
In- en outdoor bowls	0	0	0	0	0	0
Jeu de Boules	0	0	0	0	0	0
Judo	20	0	20	34	0	34
Karate-do	10	0	10	15	0	15
Klim- en bergsport	8	0	8	2	0	2
Korfbal	30	0	30	6	0	6
Krachtsport	55	0	55	8	0	8
Luchtsport	0	0	0	0	0	0
Motorsport	0	0	0	9	0	9
Onderwatersport	6	0	6	0	0	0
Oosterse gevechtskunsten	6	0	6	9	4	13
Redden van drenkelingen	25	0	25	2	0	2
Roeien	20	0	20	95	0	95

Sport	In Competition			Out of competition		
	Urine	Bloed	Totaal	Urine	Bloed	Totaal
Rollersports	8	0	8	0	0	0
Rugby	32	0	32	15	0	15
Schaatsen	209	11	220	108	93	201
Schaken	0	0	0	0	0	0
Schermen	9	0	9	2	0	2
Schieten	3	0	3	0	0	0
Skiën	3	0	3	7	0	7
Sportvissen	2	0	2	0	0	0
Squash	14	0	14	0	0	0
Taekwondo	2	0	2	7	0	7
Tafeltennis	6	0	6	9	0	9
Tennis	6	0	6	10	0	10
Touwtrekken	5	0	5	0	0	0
Triathlon	50	0	50	19	17	36
Voetbal	148	0	148	68	0	68
Volleybal	16	0	16	22	0	22
Waterskiën	6	0	6	0	0	0
Watersport	4	0	4	17	0	17
Wielrennen	349	0	349	152	65	217
Zwemmen	111	0	111	86	32	118
Totaal	1488	11	1499	1033	256	1289

Whereabouts-fouten

Er zijn in 2016 in totaal 29 whereabouts-fouten geregistreerd. Hiervan zijn 23 fouten definitief, en op het moment van het opstellen van dit jaarverslag zijn nog zes whereabouts-fouten in procedure. Whereabouts-fouten kunnen bestaan uit Missed tests (niet aanwezig zijn van de sporter op de opgegeven locatie binnen het *one hour time slot*) en Filing failures (het niet voldoen aan het tijdig en correct opgeven van voldoende verblijfsgegevens).

Het aantal whereabouts-fouten is in 2016 gestegen ten opzichte van 2015 (toen betrof het 24 gevallen). In 2016 is aan zes sporters een tweede whereabouts-fout opgelegd in een periode van twaalf maanden. Er zijn geen sporters geweest waarbij een derde whereabouts-fout in een periode van 12 maanden is opgelegd.

De top van het totaal aantal *definitief* geregistreerde whereabouts-fouten werd gevormd door de Atletiekunie en de Zwembond, de Gymnastiek Unie, de Judobond en de Wielrenunie, waarbij opgemerkt dient te worden dat bonden met een groot aantal sporters in de Registered Testing Pool ook een grotere kans hebben op sporters die niet aan de whereabouts verplichtingen voldoen. In 2016 waren de Atletiekunie en de Zwembond de bonden met de meeste whereabouts-fouten versus de Wielrenunie in 2015.

Dopingcontroles die geen doorgang konden vinden

Naast de controles die geen doorgang konden vinden dankzij een Missed test, hebben in 2016 93 geplande dopingcontroles geen doorgang kunnen vinden om andere redenen, en wel doordat:

- 1) opgegeven sport(st)ers/selecties afwezig zijn op evenementen, wedstrijden en centrale trainingen.
- 2) de dopingcontroleofficial een (centrale) training of wedstrijd aandoet en deze training of wedstrijd bleek te zijn afgelast of verplaatst.
- 3) een dopingcontroleofficial (DCO) een opgegeven adres aandoet en de sport(st)er gedurende de uitgezette controleperiode afwezig was, dan wel dat deze niet (meer) op het adres woonachtig bleek (bij dopingcontroles zonder dat de betreffende sporter whereabouts informatie diende aan te leveren).

Het betrof zowel out-of-competition controles als in-competition controles. Als een dopingcontrole geen doorgang kan vinden, wordt zo spoedig mogelijk daarna opnieuw een passend moment gezocht om betreffende sporter alsnog te controleren dan wel een evenement van vergelijkbare orde in te plannen.

Sport(tak) specifieke analyses

Op basis van een risicoanalyse is in de geldende standaarden van de Wereld Anti-Doping Code (WADC) voor sporten en sportdisciplines een specifieke berekening gemaakt voor de minimaal benodigde percentages aanvullende laboratoriumanalyses. Het Technical Document Sport Specific Analysis (TDSSA) bevat als onderdeel van de International Standard for Testing and Investigations dwingende bepalingen die door Nationale Anti-Doping Organisaties, waaronder de Dopingautoriteit, uitgevoerd dienen te worden.

De analyses hebben onder meer betrekking op erythropoëtine-achtige stoffen en groeihormonen. Het minimaal uit te voeren aantal specifieke aanvullende analyses is uitgedrukt in een percentage van het aantal uitgevoerd dopingcontroles binnen een sportdiscipline (percentage aanvullende analyses bovenop het standaard analysepakket). In 2016 is de verplichte TDSSA geëvalueerd en zijn de voorgeschreven percentages verder aangescherpt. In 2016 is bij het uitvoeren van de sport specifieke analyses (deels) reeds rekening gehouden met voorgenomen wijzigingen die in 2017 van kracht zullen worden. Mede hierdoor is het aantal uitgevoerde aanvullende sportspecifieke analyses aanzienlijk hoger is dan in 2015.

In 2016 zijn in 47% van de 2.061 controles ten behoeve van het nationale programma de verzamelde urine- en/of bloedmonsters ook op Erythropoiesis Stimulating Agents (ESA's) geanalyseerd. Dit is een substantiële stijging ten opzichte van het jaar 2015 (34%). De ESA-analyses gebeurden in verschillende relevante sporttakken.

Top 5 aantal ESA-analyses Nationaal controleprogramma

- 1 Wielrennen
- 2 Schaatsen
- 3 Atletiek
- 4 Zwemmen
- 5 Roeien

In 39% van de 2.061 controles ten behoeve van het nationale programma zijn de verzamelde urine- en/of bloedmonsters ook op de aanwezigheid van humaan groeihormoon (GH) of Growth Hormone Releasing Factors (GHRF's) geanalyseerd. Dit gebeurde in verschillende sporttakken.

Top 5 aantal GH- en GHRF-analyses Nationaal controleprogramma

- 1 Wielrennen
- 2 Atletiek
- 3 Schaatsen
- 4 Zwemmen
- 5 Voetbal

Verder werden (eveneens als in 2015) verschillende monsters aanvullend op insuline en/of testosterongebruik geanalyseerd. Tevens is veelvuldig bloed afgenomen voor de controle op groeihormoon, ESA's en Hemoglobin Based Oxygen Carriers (HBOC's).

In 2016 is een deel van de urinemonsters voor langere tijd in bewaring genomen teneinde op enig moment een heranalyse uit te kunnen voeren.

Onaangekondigde dopingcontroles

Het totale percentage dopingcontroles buiten wedstrijdverband ('out-of-competition') is in verhouding tot 2015 flink gestegen en kwam uit op 46%. Deze stijging komt voornamelijk voort uit het toegenomen aantal uitgevoerde dopingcontroles buiten wedstrijdverband in het kader van het nationale controleprogramma en door het additionele programma van NOC*NSF, dat volledig buiten wedstrijdverband is uitgevoerd. Nagenoeg alle dopingcontroles waren zonder vooraankondiging aan de atleet ('no advance notice testing'). Een uitzondering wordt slechts gevormd door dopingcontroles naar aanleiding van een behaald record of een behaalde limiet, in welke gevallen de sporter of diens bond zelf het initiatief tot de controle moest nemen.

Targetcontroles

De Dopingautoriteit heeft de bevoegdheid tot het uitvoeren van zogenaamde targetcontroles. Deze dopingcontroles worden in specifieke gevallen en op basis van vooraf vastgestelde criteria uitgevoerd. Targetcontroles hebben sportbreed plaatsgevonden, met de nadruk op enkele specifieke sporten en individuen waar incidenteel ook op het niveau onder de absolute top is gecontroleerd. Meer hierover is te lezen in het hoofdstuk Intelligence & Investigations.

Atleet Biologisch Paspoort

Het op projectbasis gestarte Atleet Biologisch Paspoort (ABP) vormt inmiddels een integraal onderdeel van het nationaal dopingcontrole programma van de Dopingautoriteit. Binnen het ABP worden van geselecteerde atleten (afkomstig uit verschillende sporten) meerdere bloedmonsters afgenomen, om zo een longitudinaal profiel op te kunnen stellen. In 2016 is binnen het nationale programma het aantal controles waarvan de resultaten in het ABP verwerkt worden, gestegen. Bovendien is de testfrequentie verhoogd als dat voor het opstellen van het gewenste profiel nodig was. Er zijn in totaal 152 bloedmonsters verzameld in het kader van het Atleet Biologisch Paspoort. Deze bloedcontroles werden uitgevoerd in de sporten: atletiek, schaatsen, triathlon, wielrennen en zwemmen. Het aantal uitgevoerde ABP controles is ten opzichte van 2015 meer dan verdubbeld; toen werden er 67 monsters afgenomen.

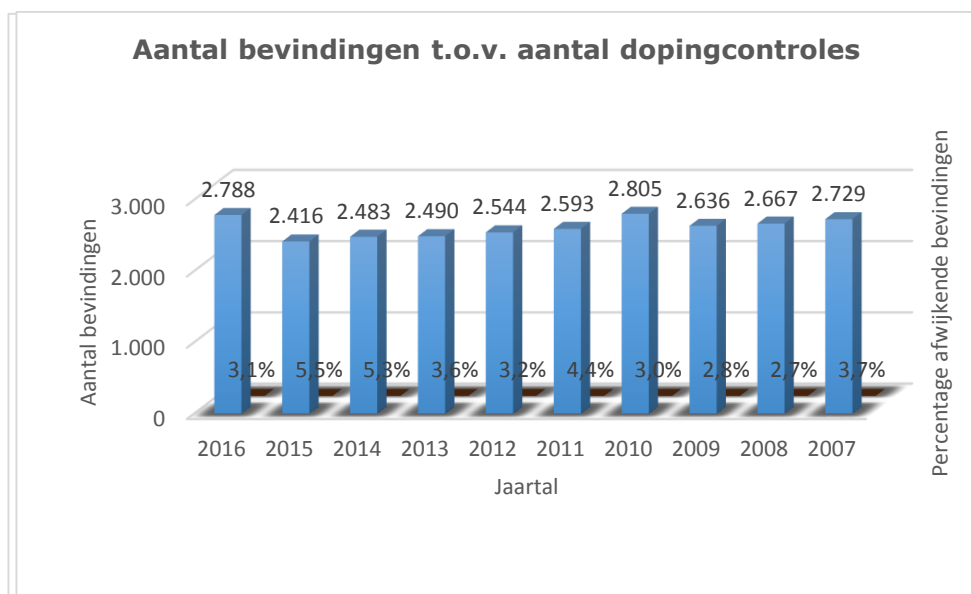
Mobiel dopingcontrolestation

De Dopingautoriteit heeft de beschikking over een mobiel dopingcontrolestation, waarbij eveneens de mogelijkheid van bloedafname is geïncorporeerd. Het kan ingezet worden op locaties waar moeilijk een vast dopingcontrolestation is in te richten of daar waar dopingcontrolestations niet aan de gestelde criteria voldoen. Het mobiel dopingcontrolestation is in 2016 onder meer ten behoeve van buitensporten als het wielrennen en de hippische sporten, en ten behoeve van de klim- en bergsport ingezet.

De bevindingen

In 2016 zijn 88 dossiers met afwijkende (analytische en niet-analytische) bevindingen bij de Dopingautoriteit geregistreerd. In 86 gevallen werden er afwijkende A-delen van urinemonsters geconstateerd en tweemaal betrof het een niet analytische bevinding.

Het aantal afwijkende bevindingen (inclusief de niet-analytische bevindingen) is met 88 dossiers op de 2.788 uitgevoerde dopingcontroles 3,2%. In vergelijking met het aantal uitgevoerde *urine*controles (zonder de bloedcontroles mee te tellen) is dit 3,5%. Het percentage van 3,2% is 2,3% lager dan hetzelfde percentage over 2015 (5,5%). De oorzaak kan vooral verklaard worden in een afname van het aantal dossiers waarvoor specifiek vervolgonderzoek nodig was (zie hieronder).

Dossiers waarvoor specifiek vervolgonderzoek nodig was

Van de 86 geregistreerde dossiers met afwijkende A-delen van urinemonsters gaat het bij 61 dossiers om atypische bevindingen waarvoor specifiek vervolgonderzoek nodig is om vast te (kunnen) stellen of er sprake is van een mogelijke dopingovertreding. Dit is een daling van 43% ten opzichte van 2015 (107 dossiers). Deze daling is een gevolg van de ingebruikname van ADAMS door de Dopingautoriteit in 2016 en de daarbij mondiaal beschikbaar gekomen longitudinale informatie van sporters, alsmede een uitvloeisel van de invoering van het steroïden paspoort.

50 maal betrof het zaken waarin (uitsluitend) een testosteron/epi testosteron ratio groter dan 4 werd geconstateerd. Additioneel ging het in 11 gevallen om een afwijkende (steroïden) paspoort bevinding. De Dopingautoriteit heeft in 2016 in alle

gevallen de isotopenratio massaspectrometrie analyse (IRMS) geïnitieerd en/of aanvullende dopingcontroles uitgevoerd. Het vervolgonderzoek toonde aan dat het atypische resultaat niet door exogene factoren veroorzaakt werd. Deze resultaten werden door de Dopingautoriteit als niet belastend afgegeven.

Dossiers die gesloten werden i.v.m. verstrekte medische dispensatie

In drie gevallen bleek dat voorafgaand aan de controle reeds een medische dispensatie was verleend voor het therapeutische gebruik van de aangetroffen dopinggeduide stof. Deze dossiers konden gesloten worden en zijn derhalve niet aanhangig gemaakt bij de tuchtcommissie van de desbetreffende sportbond.

In vier gevallen is, voordat het bindende resultaat door de Dopingautoriteit aan de bond gemeld werd, door de GDS-commissie alsnog een medische dispensatie verleend voor het gebruik van de geconstateerde stof (de betreffende sporters waren niet opgenomen in de Registered Testing Pool van de Dopingautoriteit). Deze dossiers konden derhalve alsnog gesloten worden en zijn eveneens niet aanhangig gemaakt bij de desbetreffende sportbond.

Tabel 3.5: Belastende analyseresultaten in 2016 onderbouwd door een medische dispensatie en/of door de Dopingautoriteit gesloten; stand van zaken bij het afsluiten van het jaarverslag (31 januari 2016)

Sport	Bevinding/stof	Aantal	Afhandeling
Bowlen	hydrochloorthiazide	1	Achteraf medische dispensatie afgegeven (niet RTP), dossier gesloten
Darts	atenolol	1	Achteraf medische dispensatie afgegeven (niet RTP), dossier gesloten
Korfbal	prednison en prednisolon	1	Medische dispensatie aanwezig, dossier gesloten
Powerliften	(metaboliët van) clomifeen	1	Achteraf medische dispensatie afgegeven (niet RTP), dossier gesloten
Wielrennen	(metaboliët van) methyلفenidaat	1	Medische dispensatie aanwezig, dossier gesloten
Zwemmen	(metaboliët van) methyلفenidaat	1	Medische dispensatie aanwezig, dossier gesloten
Zwemmen	metaboliëten van tamoxifen	1	Achteraf medische dispensatie afgegeven (niet RTP), dossier gesloten
Totaal		7	

Indeling volgens WADA Prohibited list

Bij de stoffenindeling op groepsniveau conform de WADA Prohibited list 2016 werd over de voornoemde 86 afwijkende A-delen van urinemonsters in totaal 110 maal een (afbraakproduct van een) stof, een verhoogde T/E waarde, dan wel een atypisch steroïdprofiel aangetroffen.

Eén urinemonster bevatte zeven dopinggeduide stoffen en/of afbraakproducten daarvan, één monster bevatte (afbraakproducten van) vijf dopinggeduide stoffen, twee monsters bevatten (afbraakproducten van) drie dopinggeduide stoffen en 10 monsters bevatte (afbraakproducten van) twee dopinggeduide stoffen.

In 79 van de 110 gevallen waren er bevindingen in de categorie anabole middelen. Zes maal betrof het glucocorticosteroiden en zeven maal werden er (afbraakproducten van) hormoon- en metabole modulators aangetroffen. Twee maal werden er (afbraakproducten van) peptide hormonen, groeifactoren en verwante stoffen aangetroffen. In de laatste drie genoemde categorieën betreft het een stijging ten opzichte van 2015.

Het percentage in de categorie anabole middelen daalde in vergelijking met 2015 met circa 29%. Deze daling wordt veroorzaakt door een lager aantal urinemonsters met een T/E ratio groter dan 4 en/of met een atypisch steroidprofiel. Het aantal aangetroffen middelen in deze categorie is echter meer dan verdriedubbeld ten opzichte van 2015.

Tabel 3.6: Aangetroffen stoffen en initieel afwijkende bevindingen

Aangetroffen stoffen	2015	2016
Anabole middelen	112	79
<i>(T/E-ratio >4)</i>	<i>(103)</i>	<i>(50)</i>
<i>(Atypische steroidprofiel)</i>	<i>(4)</i>	<i>(11)</i>
<i>(aangetroffen middelen)</i>	<i>(5)</i>	<i>(18)</i>
Peptide hormonen, groeifactoren en verwante stoffen	0	2
Beta-2 agonisten	1	0
Hormoon- en metabole modulators	1	7
Diuretica / maskerende middelen	8	5
Stimulantia	13	9
Cannabinoïden	2	1
Glucocorticosteroiden	4	6
Bètablokkers	2	1
Totaal	143	110

Aanhangig gemaakte zaken

De Dopingautoriteit heeft in 2016 in twee zaken de betreffende sporters een sanctievoorstel gedaan alvorens de zaak aanhangig te maken bij de desbetreffende sportbond. Beide sporters hebben het sanctievoorstel geaccepteerd.

De Dopingautoriteit heeft in 2016 14 zaken (versus 17 in 2015) in 11 verschillende sporten aanhangig gemaakt bij de betreffende sportbond omdat deze mogelijk in strijd waren met de reglementen van de betreffende bond. Het betrof in totaal 14 verschillende personen (13 mannen en 1 vrouw). Het powerliften was met 3 zaken het meest vertegenwoordigd.

Daarnaast behandelde de Dopingautoriteit drie overtredingen die werden vastgesteld door NADO Vlaanderen en 1 overtreding die werd vastgesteld door de Franse NADO (AFLD), waarmee het totaal aantal tuchtprocedures waarbij de Dopingautoriteit betrokken was op 20 kwam.

Het aantal aangedragen zaken verricht op Nederlands grondgebied, door de Dopingautoriteit en vallend onder het nationale programma bedraagt 0,8% (16 zaken onder nationale anti-dopingregelgeving op 2.061 dopingcontroles ten behoeve van het nationale programma). Dit percentage ligt onder het geformuleerde streven voor 2016 van maximaal 1% positieve gevallen bij Nederlandse sporters.

Tabel 3.7: Belastende analyse resultaten en niet analytische bevindingen in 2016; stand van zaken bij het afsluiten van het jaarverslag (IF=Internationale Sportfederatie, ISR = Instituut Sportrechtspraak)

Sport	Bevinding/stof	Aantal	Afhandeling door sportorganisatie
Atletiek	metabolieten van stanozolol	1	sanctievoorstel Dopingautoriteit geaccepteerd: 4 jaar uitsluiting
Atletiek	humaan choriogonadotrofine (hCG)	1	dopingcontrole en resultaat management door NADO Vlaanderen
Atletiek	prednison en prednisolon	1	resultaat management door IF
Basketbal	hydrochloorthiazide	1	na aangifte werd alsnog een medische dispensatie verstrekt, (tuchtcommissie) sportbond is verzocht dossier te sluiten
Basketbal	metabooliet van tetrahydrocannabinol (THC)	1	zaak aangedragen bij sportbond
Biljart	(metabolieten van) hydrochloorthiazide	1	na aangifte werd alsnog een medische dispensatie verstrekt, (tuchtcommissie) sportbond is verzocht dossier te sluiten
Bodybuilding	clenbuterol, (metabolieten van) oxandrolon, metabooliet van tamoxifen	1	dopingcontrole en resultaat management door NADO Vlaanderen
Bowlen	(metabooliet van) methyleendioxyamfetamine (MDMA)	1	beroepscommissie ISR: 2 jaar uitsluiting
Darts	gebrekkige medewerking	1	zaak aangedragen bij sportbond
Honkbal	prednison en prednisolon	1	tuchtcommissie ISR: 2 jaar uitsluiting
IJshockey	metabooliet van drostanolon	1	zaak in behandeling Dopingautoriteit
IJshockey	19-norandrosteron, 19-noretiocholanolon	1	dopingcontrole en resultaat management door NADO Vlaanderen
Korfbal	(metabooliet van) cocaïne	1	zaak aangedragen bij sportbond
Powerliften	metabooliet van stanozolol	1	beroepscommissie ISR: 4 jaar uitsluiting
Powerliften	metabooliet van stanozolol	1	tuchtcommissie ISR: 4 jaar uitsluiting
Powerliften	metabooliet van stanozolol	1	beroepscommissie ISR: 4 jaar uitsluiting
Schaatsen	recombinant humaan erythropoetine	1	zaak aangedragen bij sportbond
Wielrennen	metabooliet van methylfenidaat	1	dopingcontrole en resultaat management door AFLD
Wielrennen	toediening	1	tuchtcommissie ISR: levenslange uitsluiting
Zwemmen	19-noretiocholanolone, nandrolon, (metabooliet van) boldenon, metabooliet van stanozolol, metabolieten van tamoxifen	1	sanctievoorstel Dopingautoriteit geaccepteerd: 3 jaar en 3 maanden uitsluiting
Totaal		20	

Hoofdstuk 4 Intelligence & Investigations

Inleiding

De Dopingautoriteit doet op basis van artikel 20 van het Nationaal Dopingreglement onderzoek naar mogelijke dopingzaken in binnen-en buitenland. *Intelligence & Investigations* is hiervoor één van de middelen.

Binnen de Dopingautoriteit is een Intelligence Officer werkzaam. De werkzaamheden van deze Intelligence Officer bestaan onder andere uit het verzamelen van informatie in het kader van onderzoeken naar dopingovertredingen, het opstellen van rapportages, het afnemen van interviews en verklaringen, het verzorgen en verwerken van vertrouwelijke gegevens in een geautomatiseerd systeem en het ontwikkelen van procedures en protocollen.

In de huidige Wereld Anti-Doping Code en de International Standard for Testing and Investigations (ISTI) wordt *Intelligence & Investigations* nadrukkelijk genoemd als middel om de dopingproblematiek aan te pakken. Om meer zicht te krijgen op de omvang van die problematiek en om goed onderbouwde keuzes te kunnen maken voor de aanpak en opsporing van dopingovertredingen wordt er in navolging van veel opsporingsdiensten binnen de Dopingautoriteit steeds meer informatie-gestuurd gewerkt.

Informatie-gestuurd werken

Door informatie-gestuurd te werken kan de Dopingautoriteit haar handhavings- en opsporingstaak zo goed mogelijk uitvoeren. Hiervoor dient zorgvuldig het informatieproces - dat uit de vier stappen: verzamelen, vastleggen, veredelen en analyseren bestaat - doorlopen te worden. Een groot deel van de relevante informatie wordt verzameld bij de dopingcontroles. Informatie zoals waarnemingen en bevindingen van DCO's en andere medewerkers van de Dopingautoriteit worden vastgelegd in beveiligde systemen. Deze gegevens worden veredeld en geïnterpreteerd. Vervolgens wordt de informatie gecombineerd met andere bestaande informatie en (wetenschappelijke) gegevens. Mede hierdoor kunnen inzichten ontstaan die door de afdeling Handhaving & Opsporing gebruikt worden ten behoeve van de (strategische) planning en inzet van dopingcontroles.

De verzamelde en geanalyseerde informatie kan onmisbaar zijn om verdiepende en aanvullende informatie te verkrijgen of kan als input dienen voor de andere werkprocessen binnen de Dopingautoriteit.

Resultaten 2016

In het kader van diverse tuchtprocedures uit 2016 werd er informatie verzameld en veredeld. Die informatie werd ingebracht in het tweewekelijkse casemanagement overleg en waar nodig ingebracht in de tuchtprocedure. Daarnaast werd er in het kader van de te plannen dopingcontroles informatie vergaard en geanalyseerd (informatie-gestuurd testen).

Tot en met augustus 2016 was er extra aandacht voor dopingcontroles bij de groep sporters behorende tot de Registered Testing Pool, en de sporters die gekwalificeerd waren of grote kans maakten zich te kwalificeren voor de Olympische of Paralympische Spelen in Rio de Janeiro.

Afgehandelde zaken

In 2015 werd een Nederlandse wielrenner in België veroordeeld tot een dopingschorsing van 4 jaar in verband met het gebruik van de dopingmiddelen nandrolon en amfetamine. Tijdens het hoger beroep (België) in 2016 werd door de sporter verklaard dat zijn vader hem, terwijl de sporter nog minderjarig was, viermaal het middel nandrolon toegediend heeft. De sporter verklaarde in de veronderstelling te zijn dat het vitamine injecties waren. In hoger beroep werd de sanctie ten aanzien van deze sporter door de Belgische tuchtrechter teruggebracht naar 2 jaar. De Dopingautoriteit is naar aanleiding van de uitspraak van de beroepscommissie een onderzoek gestart. De onderzoeksinformatie kon worden aangevuld met informatie die via het Vertrouwenspunt Sport door de Dopingautoriteit was ontvangen. Na het onderzoek is door de KNWU aangifte gedaan tegen het desbetreffende KNWU-lid inzake toediening van doping aan een minderjarige. Door de Dopingautoriteit werd melding gedaan van kindermishandeling aan de stichting Jeugd en Gezin, daar de sporter minderjarig was ten tijde van de toediening door zijn vader. Op 4 oktober 2016 werd er door het ISR uitspraak gedaan in deze zaak. Het KNWU-lid werd levenslang geschorst. Het vonnis is door de KNWU op haar website gepubliceerd.

Dossier mogelijke identiteitsfraude

Uit een in 2015 gestart onderzoek naar een mogelijke dopingovertreding ontstond het vermoeden van een strafbaar feit niet zijnde een dopingovertreding. De Dopingautoriteit is verplicht om bij een dergelijk vermoeden de informatie te delen met de instantie die bevoegd is om dat soort informatie te onderzoeken. De rapportage met daarin de relevante bevindingen werd verstrekt in dit geval aan het Ministerie van Veiligheid & Justitie. De onderzoeksrapportage met daarin de relevante bevindingen werd ten behoeve van nader onderzoek verstrekt aan de politie (afdeling vreemdelingenzaken) en de Immigratie- en Naturalisatie Dienst (IND). Door de IND is vervolgens verder onderzoek verricht dat medio 2016 is afgerond.

Meldpunt Doping

In 2016 werd met een Meldpunt Doping gestart. Uitgangspunten voor het Meldpunt Doping waren:

- melden via de website www.dopingautoriteit.nl;
- melden dient laagdrempelig zijn;
- de registratie, de opvolging en de vertrouwelijkheid van de binnengekomen meldingen dienen te worden geborgd, evenals de privacy van de melder.

Op 1 juli 2016 is het Meldpunt Doping in gebruik genomen ten behoeve van sporters, ondersteunend personeel en het algemene publiek. Bezoekers van de website www.dopingautoriteit.nl kunnen via een zogenaamde quick link melding doen, of informatie verkrijgen over de manier waarop en waarover er melding gedaan kan worden. Melders kunnen een webformulier invullen en desgewenst volledig anoniem melden. Er zijn technische voorzieningen getroffen waardoor de anonimiteit maximaal gewaarborgd is.

De opvolging van meldingen bij het Meldpunt Doping wordt gecoördineerd door de Intelligence Officer, en periodiek geëvalueerd.

SPORT IS TE MOOI VOOR DOPING DOPING AUTORITEIT

Print | Pdf | English | Français

QUICK LINKS

- > Onderwerpen A-Z
- > Tips dopingrij sporten
- > Check je producten
- > Dispensatie aanvragen
- > NZVT
- > Fitness
- > Meldpunt Doping
- > Vraag? Mail ons!
- > Eelken op Dopingautoriteit

MENU

- ▶ WAT IS DOPING?
- ▶ MAG IK DIT GEBRUIKEN?
- ▶ JURIDISCHE DOCUMENTEN
- ▶ **DOPINGCONTROLES**
  - ▶ Urinecontrole
  - ▶ Bloedcontrole
  - ▶ Whereabouts
  - ▶ Analyses
  - ▶ Rechten en plichten
  - ▶ Minderjarigen
  - ▶ Controles in België
  - ▶ Dopingcontrolestation
  - ▶ **Meldpunt Doping**
- ▶ VOORLICHTING
- ▶ PROGRAMMA'S & PROJECTEN
- ▶ DOPINGAUTORITEIT

Share | Follow us:

Meldpunt Doping

Welkom bij het Meldpunt Doping van de Dopingautoriteit. Je kunt hier **vertrouwelijk** informatie geven over dopingvertredingen, zoals dopinggebruik of dopinghandel. Dit kan op naam, maar ook **anoniem**.

De opsporing van dopingvertredingen is belangrijk voor alle sporters die op een eerlijke manier hun sportprestaties leveren. Jouw informatie kan ons hierbij helpen! Aarzel dan ook niet om een melding te maken. Ook als je twijfelt of er echt sprake is van een dopingvertreding. **Een vermoeden is genoeg.**

We zullen de informatie altijd nauwkeurig beoordelen voordat we overgaan tot actie. We hebben dus liever een melding te veel dan te weinig. Bovendien doen we er alles aan om jouw identiteit zo goed mogelijk te beschermen.

Meer informatie

Klik op één van de onderstaande links voor meer informatie. Je kunt ook naar beneden scrollen.

- [Meldformulier \(direct melden\)](#)
- [Andere manieren om te melden](#)
- [Wat kun je melden?](#)
- [Wie kan een melding maken?](#)
- [Ie melding wordt vertrouwelijk behandeld!](#)
- [Wat als je zelf betrokken bent?](#)

Ontvangen meldingen

In 2016 werd er bij de Dopingautoriteit 25 maal melding gedaan over mogelijke dopingvertredingen. Het aantal meldingen is ten opzichte van 2015 verdrievoudigd¹. De meldingen betroffen 13 verschillende sporten, en ze waren afkomstig van verschillende bronnen: (mede)sporter, begeleider, sportbond, Vertrouwenspunt sport, Meldpunt doping en buitenlandse NADO. De meldingen kwamen telefonisch, schriftelijk en per e-mail bij ons binnen. In 13 gevallen betrof het vermoedens van dopinggebruik, in twee gevallen vermoedens van manipulatie, in twee gevallen het vermoeden van toediening, in een geval het vermoeden van het faciliteren van dopinggebruik, in twee gevallen het vermoeden van handel in doping en in vijf gevallen betrof het een melding betreffende gedrag dat geen dopingvertreding vormt (zoals het gebruik van drugs buiten wedstrijdverband zonder de intentie de sportprestatie te verbeteren).

¹ 2015: aantal meldingen: 8

Alle meldingen werden onderzocht en de resultaten van dergelijke onderzoeken werden besproken in het "zaken in onderzoek" overleg binnen de afdeling Handhaving & Opsporing. Op basis van dit overleg werd – voor zover relevant - per geval een teststrategie uitgestippeld, en werden accenten gelegd omtrent verdere informatievergaring.

Verstrekking informatie, samenwerking met opsporings,- en/of overheidsdiensten/collega-antidoping organisaties.

De door de Dopingautoriteit verstrekte I&I-informatie wordt voorzien van een internationaal gebruikte classificatie waarbij een oordeel wordt geveld over de betrouwbaarheid van de informatie en de betrouwbaarheid van de bron van de informatie. In 2016 is informatie verstrekt aan de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ), Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA), Politie, Immigratie en Naturalisatiedienst (IND), Stichting Jeugd en Gezin, Gerechtelijke Politie België (Hormonen cel) en aan de collega-anti-dopingorganisaties UKAD, NADO Vlaanderen en de IAAF. Het afgelopen jaar zijn er verkennende gesprekken gevoerd in het kader van toekomstige samenwerking of uitwisseling van informatie met meerdere partijen waaronder de NVWA-IOD, IGZ en de FIOD.

Hoofdstuk 5 Tuchtrechtspraak

Inleiding

In Nederland is de tuchtrechtelijke afhandeling van vastgestelde dopingovertredingen een verantwoordelijkheid van de sportbonden. Een aantal sportbonden maakt hiervoor gebruik van 'eigen' tucht- en beroepscommissies, maar een groot (en groeiend) deel van de bonden maakt hiervoor gebruik van het Instituut Sportrechtspraak (ISR), dat inmiddels namens ca. 80% van de bonden rechtspreekt in dopingzaken.

De positie van de Dopingautoriteit in tuchtprocedures

De tucht- en beroepscommissies zijn in hun besluitvorming onafhankelijk van de Dopingautoriteit. Dit betekent niet dat de Dopingautoriteit niet nauw betrokken is bij de tuchtrechtspraak in dopingzaken. Immers, de Dopingautoriteit heeft de taak zorg te dragen voor een correcte tuchtrechtelijke afhandeling van dopingzaken in Nederland, in overeenstemming met de World Anti-Doping Code en de daarop gebaseerde Nederlandse dopingreglementen. In de Dopingreglementen van de sportbonden en het ISR zijn de verschillende taken van de Dopingautoriteit in tuchtprocedures omschreven en vastgelegd. Die taken zijn enerzijds gericht op het ondersteunen en adviseren van tuchtcolleges bij de toepassing en interpretatie van de dopingreglementering, en anderzijds op het (kunnen) corrigeren van uitspraken die in strijd zijn met die regelgeving.

De begeleidende rol komt vooral tot uiting in de inbreng van de Dopingautoriteit tijdens de tuchtrechtelijke behandeling: de Dopingautoriteit neemt kennis van het dossier, neemt schriftelijke Conclusies waarin alle relevante reglementaire aspecten worden behandeld en toegelicht, en de Dopingautoriteit is aanwezig tijdens hoorzittingen en voert daar het woord.

De corrigerende rol komt vooral tot uiting in het beroepsrecht dat de Dopingautoriteit in alle dopingzaken heeft, zowel bij nationale beroepscommissies als bij het Court of Arbitration for Sport (CAS) in Lausanne. Daarnaast heeft de Dopingautoriteit het recht om zelfstandig – zonder inschakeling van een bondsbestuur – aangifte te doen bij de tuchtcommissie van een bond. In 2015 heeft de Dopingautoriteit in geen enkele zaak beroep aangetekend bij het CAS. Wel deed het CAS uitspraak in een zaak waarin de Dopingautoriteit in 2014 beroep aantekende.

De Dopingautoriteit heeft in het verslagjaar in alle tuchtprocedures in eerste aanleg een schriftelijke Conclusie geschreven, met in enkele gevallen nog een aanvullende Conclusie als het verloop van de zaak daar aanleiding toe gaf. Bijna alle hoorzittingen in het kader van deze procedures heeft de Dopingautoriteit bijgewoond. Daar waar een sporter en/of een bond in beroep ging tegen een uitspraak, is steeds een aanvullende Conclusie geschreven.

Rapportage aan WADA en Internationale Sportfederaties

De Dopingautoriteit rapporteert over de tuchtrechtelijke afhandeling van dopingzaken aan WADA, dat ook het recht heeft beroep in te stellen tegen uitspraken in dopingzaken. De rapportage geschiedt door toezending van de schriftelijke uitspraak aan WADA, door het desgevraagd beantwoorden van aanvullende vragen, en door het produceren van aanvullende stukken en van vertalingen van relevante delen uit een dossier.

De Dopingautoriteit rapporteert desgevraagd eveneens aan Internationale Sportfederaties, maar dit alleen als de betreffende Nederlandse sportbond hiervan af ziet, dan wel hierin tekort schiet. Ook Internationale Federaties hebben het recht beroep in te stellen in Nederlandse dopingzaken, maar in 2016 is geen enkele uitspraak gedaan in een zaak waarin door een IF beroep werd ingesteld tegen een uitspraak van een Nederlands tuchtcollege.

De rapportage over tuchtrechtelijke beslissingen

Met ingang van 2013 rapporteert de Dopingautoriteit in het eigen jaarverslag over de tuchtrechtelijke afhandeling van dopingzaken. Daarmee rapporteert de Dopingautoriteit – zoals hierboven uiteengezet – over procedures waarbij de Dopingautoriteit weliswaar zeer nauw betrokken is, maar waarvoor de primaire verantwoordelijk elders ligt (namelijk bij de sportbonden). Het besluit om hier toch toe over te gaan, is allereerst ingegeven door de opheffing van de Auditcommissie dopingzaken, een bestuurscommissie van NOC*NSF, die tot 2013 periodiek rapport uitgebracht over de tuchtrechtelijke afhandeling van alle Nederlandse dopingzaken.

De navolgende tabel bevat alle 10 beslissingen van Nederlandse tucht- en beroepscommissies, gedaan in dopingzaken in het jaar 2016 (waarbij de datum van de uitspraak bepalend is voor opname).

Tabel 5.1: Tuchtrechtelijke beslissingen in dopingzaken van Nederlandse tuchtcolleges

Sport	Bevinding/stof	Beslissing	Jaar overtredding	Bijzonderheden
Boksen	Metaboliët van stanozolol	4 jaar	2015	Uitspraak in beroep, op beroep Dopingautoriteit
Bowlen	(Metaboliët van) MDMA	2 jaar	2016	Uitspraak in beroep, op beroep sporter
Honkbal	Prednison en prednisolon	2 jaar	2016	
Powerliften	Metaboliët van stanozolol	4 jaar	2016	Uitspraak in beroep, op beroep sporter
Powerliften	Metaboliët van stanozolol	4 jaar	2016	
Powerliften	Metaboliët van stanozolol	4 jaar	2016	Beroep aangetekend door sporter
Rugby	Metaboliët van cannabis	2 jaar	2015	
Skiën	Gebrekkige medewerking	4 jaar	2015	
Voetbal	Metaboliët van cannabis	9 maanden	2015	Uitspraak in beroep, op beroep sporter
Wielrennen	Toediening	Levenslange uitsluiting	2015	

Als in 2015 zowel in eerste aanleg als in beroep uitspraak is gedaan in dezelfde zaak, bevat de rapportage alleen uitspraak in beroep. Als de uitspraak in beroep gedaan is, wordt dit in de laatste kolom vermeld, waarbij tevens is aangegeven welke partij(en) in beroep is/zijn gegaan. Als een vastgestelde dopingovertreding voor tuchtrechtelijke afhandeling aan Nederland is overgedragen door een andere (buitenlandse) organisatie, is dit eveneens vermeld.

Tenslotte sluit dit hoofdstuk af met een tabel met daarin drie uitspraken van buitenlandse tuchtcolleges, waarbij de betrokken sporter de Nederlandse nationaliteit heeft.

Tabel 5.2: Tuchtrectelijke beslissingen in dopingzaken van buitenlandse tuchtcolleges, waarbij betrokkene de Nederlandse nationaliteit had

Sport	Bevinding/stof	Beslissing	Jaar overtreiding	Bijzonderheden
Bodybuilding	Clenbuterol, (metabolieten van) oxandrolon, metaboliet van tamoxifen	4 jaar	2016	Disciplinaire Commissie NADO Vlaanderen
Wielrennen	Nandrolon, amfetamine	2 jaar	2015	Disciplinaire Raad NADO Vlaanderen. Uitspraak in beroep, op beroep sporter
Wielrennen	Gebrekkige medewerking	1 jaar	2015	Disciplinaire Raad NADO Vlaanderen. Uitspraak in beroep, op beroep sporter

Hoofdstuk 6   Internationale zaken

WADA

Algemeen

Gedurende 2016 waren er vele en veelsoortige contacten met WADA. Vrijwel dagelijks werd overlegd over de afhandeling van Nederlandse dopingzaken, waarvan de correcte afhandeling door WADA gemonitord wordt. De samenwerking met WADA is nauw en structureel.

Dopinglijst

Zoals ieder jaar is er in de zomer een [reactie op de concept-dopinglijst](#) verstuurd naar WADA. De Dopingautoriteit coördineert de Nederlandse reactie namens NOC*NSF, de NOC*NSF Atletencommissie en het Ministerie van VWS. Er is wederom op gewezen dat de dopinglijst zowel praktisch als wetenschappelijk gefundeerd moet zijn. Ook is geparticipeerd in een vergadering van de wetenschappelijke adviesgroep in het kader van de Raad van Europa conventie over dit onderwerp.

WADA Education Committee

Bart Coumans is voor drie jaar (2016-2018) benoemd in het WADA Education Committee. Deze commissie kwam bijeen van 31 maart tot 1 april in Montreal. Daarnaast was op 6 oktober een teleconferentie i.v.m. de honorering van onderzoeksprojecten binnen het Social Science Research Programma van WADA.

WADA Athletes Committee

Chiel Warners, voorzitter van de Atletencommissie van NOC*NSF en lid van het bestuur van NOC*NSF werd – mede op voordracht van de Dopingautoriteit - voor drie jaar benoemd in de atletencommissie van WADA (2017-2019). Chiel Warners en de Dopingautoriteit hebben afspraken gemaakt over de uitwisseling van informatie en de ondersteuning door de Dopingautoriteit.

WADA Prohibited List Expert Group

Cees-Rein van den Hoogenband, chef-arts van NOC*NSF en TeamNL werd – mede op voordracht van de Dopingautoriteit - benoemd in de Expert Group die jaarlijks advies en aanbevelingen formuleert voor het bestuur van WADA over de mondiale Dopinglijst. De benoeming is – vooralsnog – voor een jaar (2017). Cees-Rein van den Hoogenband en de Dopingautoriteit hebben afspraken gemaakt over de uitwisseling van informatie en de ondersteuning door de Dopingautoriteit.

Social Science Research

De Radboud Universiteit voert in samenwerking met de Dopingautoriteit een tweejarig onderzoek uit naar de invloed van ethische training op de (anti)dopinghouding van sporttalenten. Dit onderzoek is officieel op 1 april 2016 van start gegaan. In 2016 is een pilot uitgevoerd onder sporttalenten, is een start gemaakt met de ontwikkeling van de interventies en is aan werving van deelnemers gedaan. Het daadwerkelijke onderzoek start in 2017.

WADA – ADO Symposium

De Dopingautoriteit nam deel aan het jaarlijkse WADA – ADO Symposium te Lausanne. Tijdens dit Symposium werd een breed scala aan onderwerpen bestreken, terwijl in de marge van het Symposium een groot aantal andere bijeenkomsten en ontmoetingen plaatsvonden. De Dopingautoriteit had zitting in een Panel over de samenwerking tussen Internationale Federaties en Nationale Anti-Doping Organisaties. Het ADO Symposium heeft zich ontwikkeld tot het jaarlijkse moment waarop het grootste deel van de bestaande anti-dopingorganisaties elkaar ontmoet om ontwikkelingen in het vak te bespreken en te bevorderen.

Sociologisch onderzoek

Binnen het 'Sociological Research Program' van WADA is in samenwerking met een viertal andere NADO's en onder begeleiding van Universiteit van Potsdam in 2013 een onderzoeksvoorstel ingediend en gehonoreerd. Het onderzoek richt zich op mogelijke prestatie-indicatoren van NADO's. De onderzoekers uit Potsdam hebben vertraging opgelopen, waardoor het project eind 2016 nog niet was afgerond. Namens alle betrokken NADO's speelt de Dopingautoriteit een adviserende en coördinerende rol.

Internationale samenwerking t.a.v. Intelligence & Investigations

In 2016 werd de in 2014 op initiatief van WADA geformeerde internationale Intelligence & Investigations werkgroep voortgezet. De groep bestaat voornamelijk uit Intelligence Officers en/of Intelligence analisten. Tijdens de (op initiatief van WADA) in voorgaande jaren georganiseerde bijeenkomsten informeren de leden van de werkgroep elkaar over nieuwe ontwikkelingen en initiatieven ten aanzien van het werkproces Intelligence & Investigations en werd actuele informatie uitgewisseld. Tevens werden diverse casus besproken en afspraken gemaakt ten aanzien van het verzamelen en uitwisselen van informatie aangaande (de internationale samenwerking bij) dopingonderzoeken. Omdat niet alle Anti-Doping Organisaties (ADO's) op dezelfde wijze zijn ingericht en/of dezelfde wettelijke bevoegdheden kennen werd er (onder andere) zeer nadrukkelijk aandacht besteed aan de wijze waarop de informatie gebruikt wordt en wat de juridische consequenties zijn van het delen en het gebruiken van informatie. Uit de internationale Intelligence & Investigations werkgroep is een kleinere groep ontstaan bestaande vooraanstaande partijen die het proces Intelligence & Investigations grotendeels hebben ingericht. Die groep bestaat uit Intelligence Officers van de Dopingautoriteit, NADA, AEPsAD, ADN, USADA, UKAD, CADF en WADA. WADA heeft in 2016 een aanvang gemaakt met de implementatie van een Whistle Blower Policy (WBP) en de implementatie van software om vergaarde intelligence vast te kunnen leggen om deze mondiaal te kunnen koppelen en ontsluiten. Het is de bedoeling dat de ervaringen met de WBP en de software met de internationale I&I leden worden gedeeld.

WADA NADO Working Group

De Dopingautoriteit is vertegenwoordigd in deze werkgroep, die adviezen geeft over ontwikkelingen binnen WADA die het belang en de positie van NADO's raken. De standpunten en adviezen van de Werkgroep worden gerapporteerd aan de Foundation Board, en worden voor een belangrijk deel verwerkt in het beleid van WADA. De werkgroep kwam in 2016 tweemaal bij elkaar, eenmaal in Montreal en eenmaal in Londen.

WADA Think Tank

De mede door WADA aan het licht gebracht dopingproblematiek in Rusland en in de internationale atletieksport, leidde ook tot allerlei vragen over de wijze waarop WADA in dit opzicht gehandeld had, en over de bestuurlijke inrichting van WADA. Er is een hoge mate van consensus dat de bestaande bestuurlijke structuur van WADA (met een bestuur dat op 50/50 basis uit sportorganisaties en overheden is samengesteld) tegen het licht moet worden gehouden. Om de discussie daarover te versnellen heeft WADA een Think Tank samengesteld waarin ook de Dopingautoriteit vertegenwoordigd was. De Think Tank heeft een dag lang over verschillende vraagstukken gesproken, aan de hand van diverse presentaties.

WADA Compliance Questionnaire Working Group

WADA zal in de komende jaren veel aandacht besteden aan de mate waarin de verschillende Stakeholders (Anti-Doping Organisaties) voldoen aan de eisen zoals die zij vastgelegd in de Wereld Anti-Doping Code. Hiertoe heeft WADA een Compliance team samengesteld. Een belangrijk instrument bestaat uit een uitgebreide vragenlijst waarmee de 'Compliance' van de ADO's gemeten moet worden. De Dopingautoriteit heeft intensief meegewerkt aan de ontwikkeling van deze vragenlijst.

RAAD VAN EUROPA

CAHAMA en Monitoring Group

Ook in 2016 is de Dopingautoriteit zeer actief geweest in internationaal verband. De doelstelling bij de activiteiten van de Dopingautoriteit is in dit kader tweeledig: enerzijds beoogt de Dopingautoriteit actuele kennis te vergaren, anderzijds beoogt de Dopingautoriteit het internationale antidopingbeleid te beïnvloeden.

Er zijn drie vergaderingen van de CAHAMA (Ad hoc European Committee for the World Anti-Doping Agency) bijgewoond. De missie van CAHAMA luidt als volgt:

1. Examine the issues concerning relations between the Council of Europe, its Member States and the World Anti-Doping Agency (WADA), and to decide on a common position, when possible, on these issues;
2. Draw up, if necessary, opinions for the Committee of Ministers of the Council of Europe on these issues, including the budgetary elements;
3. Periodically revise the mandate of members of the WADA Foundation Board appointed by the Council of Europe.

De werkzaamheden van CAHAMA richtten zich in 2016 vooral op de besluitvorming naar aanleiding van de publicatie van de rapporten van de Independent Commission en de Independent Person (d.w.z. het eerste McLaren report) inzake dopingpraktijken in Rusland. Maar ook de plannen van WADA voor een nieuwe toetsingsmethodiek, inclusief de daaraan gekoppelde sancties, inzake compliance met de Code, alsook de plannen van het IOC voor de oprichting van een Independent Testing Authority stonden hoog op de agenda.

Hiernaast heeft de Dopingautoriteit twee vergaderingen van de Monitoring Group bijgewoond. Deze groep houdt zich bezig met (het monitoren van) de implementatie van de Anti-Doping Conventie van de Raad van Europa, en het ontwikkelen en verbeteren van anti-doping systemen en structuren.

Advisory Groups

De Dopingautoriteit heeft in het kader van de 'Expert Group on Education' van de Raad van Europa deelgenomen aan de vergaderingen op 22-23 februari (Bonn) en 12-13 oktober (Malta).

Verder heeft de Dopingautoriteit geparticipeerd in de 'Advisory Group on Legal Issues' van de Raad van Europa op 24 februari 2016 in Bonn, en de 'Advisory Group on Compliance' van de Raad van Europa in Cyprus op 3 november 2016.

Monitoring visit

Onder voorzitterschap van de Dopingautoriteit werd namens de Raad van Europa in 2016 een evaluatie uitgevoerd van het dopingbeleid van het Verenigd Koninkrijk. Net als Nederland heeft ook het Verenigd Koninkrijk de Anti-Doping Conventie van de Raad van Europa geratificeerd. Lidstaten kunnen zelf een verzoek indienen om te laten beoordelen of het land wel aan alle uit de Conventie voortvloeiende verplichtingen voldoet. De NADO van het Verenigd Koninkrijk heeft om een dergelijke evaluatie gevraagd. Een team van experts heeft in het Verenigd Koninkrijk met diverse stakeholders gesproken, en naar aanleiding daarvan gerapporteerd aan de Raad van Europa.

Ad Hoc Expert Group on Independent Doping Panels

De Raad van Europa wil een bijdrage leveren aan de onafhankelijkheid van de tuchtrechtspraak in dopingzaken, en aan de kwaliteit van die tuchtrechtspraak. Hiertoe is een Expert Group samengesteld waarin ook de Dopingautoriteit vertegenwoordigd was. De Expert Group heeft een aantal adviezen geformuleerd en aan de Raad van Europa aangeboden.

iNADO

Institute for National Anti-Doping Organisations – iNADO

Direct na de oprichting van iNADO in 2012 heeft de Dopingautoriteit zich als lid aangesloten bij deze koepelorganisatie. In 2016 ontwikkelde iNADO zich verder als het kennisinstituut en de belangenvertegenwoordiger van de National Anti-Doping Organisaties die zich erbij hebben aangesloten. De Dopingautoriteit droeg op vele manieren bij aan het werk van iNADO, en heeft sinds 2016 ook zitting in het bestuur van iNADO. De iNADO bijeenkomst in Lausanne, voorafgaande aan het WADA – ADO Symposium, werd bijgewoond.

IADA

International Anti-Doping Arrangement – IADA

De Dopingautoriteit nam deel aan de jaarlijkse vergadering van deze groep van landen. Zuid-Afrika besloot begin 2016 om het Arrangement te verlaten, en sindsdien bestaat IADA uit tien landen. Het huidige Arrangement loopt van 2015 tot en met 2018.

OVERIG

NADO Leaders Summits

Na het openbaar worden van het tweede rapport over de Russische dopingproblematiek (samengesteld door Richard McLaren, daartoe als Independent Person aangesteld door WADA) besloot een aantal ontwikkelde NADOs om bijeen te komen en de consequenties van dit rapport te bespreken. De eerste bijeenkomst vond plaats in Kopenhagen, en deze bijeenkomst werd afgesloten met een uitgebreide verklaring namens de 13 aanwezige NADO's over de stappen die deze NADO's noodzakelijk achtten om de geconstateerde problematiek het hoofd te bieden. Later in het najaar volgde een tweede bijeenkomst, ditmaal in Bonn, waar de ontwikkelingen sinds de eerste bijeenkomst werden besproken. Aan het einde van deze bijeenkomst werd een persverklaring verspreid namens de 19 aanwezige NADO's. Het gezamenlijke standpunt werd uitgebreid geciteerd in media over de hele wereld, en de invloed op het beleid van sportorganisaties is duidelijk aanwezig.

Erasmusproject FAIR

De Dopingautoriteit is partner geworden in een driejarig (2017-2019) project getiteld 'Forum for Anti-Doping in Recreational Sport' (FAIR). Initiatiefnemer van dit project is [EuropeActive](#). De focus van dit project is gericht op het verbeteren van preventieprogramma's in fitness/recreatieve sport én regulering van sportvoedings(supplementen) in Europese lidstaten.

Hoofdstuk 7   Juridische zaken

Herzien Nationaal Dopingreglement

Per 1 januari 2015 is een nieuwe versie van de World Anti-Doping Code in werking getreden. Deze Code is in Nederland geïmplementeerd via het Nationaal Dopingreglement (NDR). Vaststelling van het NDR vond plaats door de individuele bonden of door het Instituut Sportrechtspraak (voor bonden die bij het ISR zijn aangesloten). In 2016 is het NDR wederom gewijzigd. De reden daarvoor is gelegen in het voornemen van de regering om tot de invoering van de Wet uitvoering anti-dopingbeleid (Wuab) te komen. Hoewel onduidelijk is wanneer de Wuab in werking zal treden, is één aspect zeker, namelijk dat bij inwerkingtreding van de Wuab een zelfstandig bestuursorgaan (zbo) Dopingautoriteit zal ontstaan. Aangezien het *zbo* Dopingautoriteit taken gaat uitvoeren die – op basis van het NDR – de huidige *stichting* Dopingautoriteit uitvoert, was het noodzakelijk om het NDR op dit punt aan te passen, zodat het ook zou verwijzen naar (taken en bevoegdheden van) het *zbo*. Deze ontwikkeling, die voortvloeit uit de Wuab, had tot gevolg dat alle Nederlandse topsportbonden, alsmede het ISR, in 2016 hun Dopingreglement moesten aanpassen.

Het aangepaste NDR bevat verder een aantal aanvullingen die, naar aanleiding van de praktische toepassing van het reglement sinds 1 januari 2015, wenselijk waren gebleken.

Een ander nieuw element in het NDR is de positie van de aanklager. Voor sportbonden die gebruik wensen te maken van een aanklager is er een NDR-variant gecreëerd waarin de aanklager een aantal taken van het bondsbestuur overneemt. De aanklager heeft bij dopingzaken geen sepotbevoegdheid en kan geen schikkingsvoorstellen doen. Deze bevoegdheden liggen bij de Dopingautoriteit als Nationale Anti-Doping Organisatie (NADO).

Bijdragen in dopingzaken

De betrokkenheid van de Dopingautoriteit bij de tuchtrechtelijke behandeling van dopingzaken is verankerd in het NDR. Deze rol bestaat met name uit het nemen van conclusies in dopingzaken, en het aanwezig zijn bij de mondelinge behandeling van een dopingzaak. Het nemen van een conclusie stelt de Dopingautoriteit in staat het dossier en de relevante bepalingen uit het NDR toe te lichten, alsmede te reageren op het door de sporter of andere persoon gevoerde verweer. De Dopingautoriteit heeft in alle dopingzaken die in 2016 door tuchtcolleges zijn behandeld, inclusief de beroepszaken, een schriftelijke conclusie ingediend, in een enkel geval nog gevolgd door een aanvullende conclusie. In vrijwel alle gevallen was de Dopingautoriteit ook aanwezig bij de mondelinge behandeling.

Wet uitvoering anti-dopingbeleid (Wuab)

Op 19 september 2016 is het wetsvoorstel Wuab, tezamen met de bijbehorende Memorie van Toelichting, aan de Tweede Kamer gestuurd. In 2016 heeft de Dopingautoriteit verdere bijdragen geleverd aan de inhoud van deze Wuab, alsmede de Memorie van Toelichting.

Tevens is gekeken naar de impact van de omzetting van de stichting Dopingautoriteit naar het *zbo* Dopingautoriteit voor de organisatie. Voorts is bestudeerd welke gevolgen de toepassing van, onder meer, de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de

Wet openbaarheid van bestuur (Wob; in de toekomst de Wet open overheid (Woo)), en de algemene verordening gegevensbescherming van de EU (die op 25 mei 2018 in werking zal treden) zullen hebben voor het zbo.

Structurele activiteiten en werkzaamheden

Tot de structurele werkzaamheden behoorden in 2016 het verlenen van algemene juridische dienstverlening en ondersteuning binnen de organisatie. Het ging hierbij om het opstellen en beoordelen van contracten, brieven, (beleids)notities, en advisering ten behoeve van de verschillende afdelingen van de Dopingautoriteit, alsook de directie.

Tot de structurele activiteiten behoorden in 2016 verder het verlenen van toelichting en advisering aan sportbonden, en in enkele gevallen ook sporters, inzake de inhoud, werking en toepassing van het Dopingreglement.

Hoofdstuk 8 Wetenschappelijk onderzoek

De wetenschappelijk activiteiten van de Dopingautoriteit bestaan uit de volgende taken:

- een continue inventarisatie van de wetenschappelijke literatuur op dopinggerelateerde relevantie;
- het uitvoeren en initiëren van onderzoek als dat ten dienste staat van het (inter)nationale anti-dopingbeleid; en
- de verspreiding van wetenschappelijke dopingkennis, zowel binnen als buiten de organisatie.

Inventarisatie wetenschappelijke literatuur

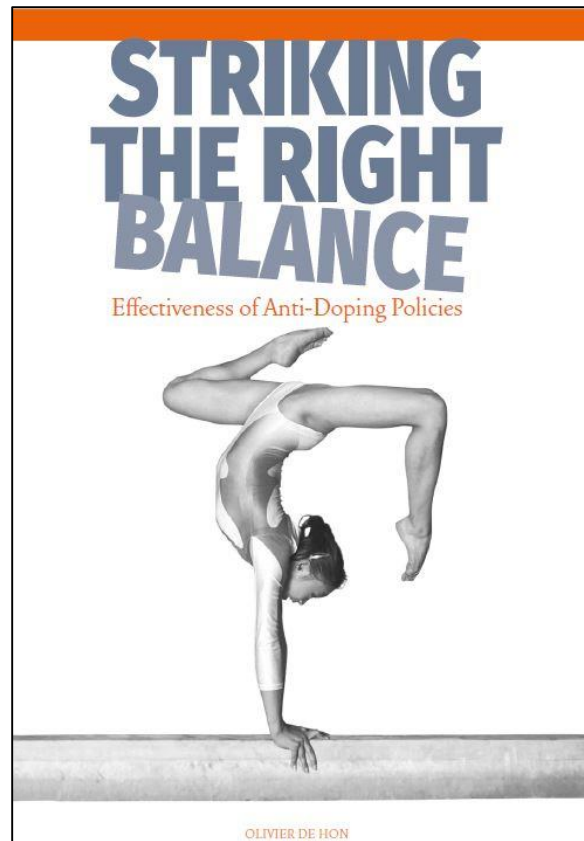
Om op de hoogte te blijven van de meest recente ontwikkelingen houdt de Dopingautoriteit nieuwe publicaties van dopinggerelateerde wetenschappelijke literatuur nauwgezet bij en slaat de relevante artikelen op in haar archief. Dit archief is in 2016 aangevuld met iets meer dan 130 relevante artikelen. Alle artikelen zijn intern digitaal beschikbaar en de belangrijkste artikelen worden geplaatst op de website www.doping.nl. Hiernaast wordt continu een netwerk onderhouden met verschillende wetenschappers om op de hoogte te blijven van de meest recente ontwikkelingen op allerlei vakgebieden die van belang zijn voor het onderwerp 'doping' (Hematologie, Cardiologie, Endocrinologie, Fysiologie, Sociologie, Gezondheidsvoorlichting, Ethiek, Sportgeneeskunde, Genetische Therapie en Detectie/analyse).

Er is in totaal driemaal opgetreden als referent voor zogenoemde peer-reviewed wetenschappelijke tijdschriften. Hiernaast is een tweetal studenten begeleid en beoordeeld die als onderdeel van hun studie Forensische Chemie (Universiteit van Amsterdam) een dopingonderwerp nader hebben uitgediept.

De informatie uit de beschikbare literatuur wordt actief verspreid en dient als basis voor de interne advisering aan de afdelingen Handhaving & Opsporing en Preventie, aan de juridisch medewerker (in het kader van specifieke dopingzaken) en aan de directeur (onder andere voor zijn perscontacten). Deze informatie wordt tevens gebruikt om specifieke wetenschappelijke vragen te beantwoorden van externen, zoals artsen, juristen, journalisten, studenten en andere belangstellenden.

Wetenschappelijk onderzoek

In november 2016 is het proefschrift 'Striking the right balance – effectiveness of anti-doping policies' succesvol verdedigd aan de Universiteit Utrecht. Het was de bekroning van een meerjarenonderzoek naar de effectiviteit van het (anti-)dopingbeleid. Promotor was Prof. Dr. Maarten van Bottenburg, hoogleraar sportontwikkeling. Het proefschrift concludeert dat dit belangrijke aspect van het (inter)nationale beleid te weinig aandacht heeft gekregen in de afgelopen jaren, maar dat er wel mogelijkheden beschikbaar zijn om het beleid op zowel kwantitatieve als kwalitatieve manier te toetsen. Het proefschrift is te vinden op <http://www.doping.nl/filter/doc:4269/Striking%20the%20right%20balance%20%3A%20effectiveness%20of%20Anti-Doping%20Policies>

Cover proefschrift van Olivier de Hon.

Overige wetenschappelijke zaken

Met zeven andere (wetenschappelijke) medewerkers, werkzaam bij de nationale anti-dopingorganisaties van Zwitserland, Noorwegen, Denemarken, Groot-Brittannië, Duitsland, de Verenigde Staten, en Nieuw-Zeeland, bestaat er een werkgroep om ervaringen uit te wisselen. Periodiek vindt er een (telefonische) vergadering plaats over lopende onderzoeken en specifieke wetenschappelijke dopingkwesties. In 2016 zijn er drie vergaderingen gehouden. Het voorzitterschap rouleert per vergadering.

Endocrinoloog Pim de Ronde heeft in het Spaarne Gasthuis in Haarlem (het vroegere Kennemer Gasthuis) een polikliniek opgezet die gericht is op mensen die gezondheidsproblemen ervaren als gevolg van het gebruik van anabole steroïden. De polikliniek is één dagdeel per week geopend. De Dopingautoriteit fungeert als adviseur. In 2016 is de anabolenpoli verder

gegaan met een longitudinaal onderzoek waarbij 100 gebruikers van (onder andere) anabole steroïden zullen worden gevolgd tijdens en na hun anabolenkuur. Het onderzoek, bekend onder de naam HAARLEM-studie (health risks of anabolic androgen steroid use by male amateur athletes), wordt voornamelijk gefinancierd vanuit particuliere bronnen afkomstig uit het Spaarne Gasthuis.

De Dopingautoriteit fungeert verder als adviseur bij een wetenschappelijk project waarbij marathonlopers begeleid gaan worden in de jacht op een wereldrecord onder de twee uur (zie www.sub2hrs.com), bij het Britse voedingssupplemententeststelsel Informed Sport van het bedrijf LGC en bij de Amerikaanse wielrenbond USA Cycling.

Het Leidse bedrijf CHDR heeft een onderzoek uitgevoerd naar de prestatieverhogende en gezondheidsgerelateerde effecten van EPO-gebruik en ook hier heeft de Dopingautoriteit in geadviseerd, en actief geholpen in het zoeken naar goedgetrainde proefpersonen die gedurende langere tijd niet in wedstrijdverband mogen uitkomen. Een andere adviseursrol richt zich op rioolwateronderzoek naar dopingmiddelen dat door het Utrechtse bedrijf KWR Watercycle Research Institute wordt uitgevoerd. Tenslotte is er geparticipeerd in een onderzoek van NOC*NSF naar de risico's van clenbuterol-contaminatie in consumptievlies in enkele landen buiten Europa.

Net als in voorgaande jaren is er deelgenomen aan regulier overleg van de directie Geneesmiddelen en Medische Technologie van het ministerie van VWS over vervalste medische producten. Ook is in enkele aparte vergaderingen verder gesproken over de wens om tot een meldpunt te komen voor gezondheidsschade als gevolg van het gebruik van vervalste geneesmiddelen. In deze categorie zijn de dopingproducten altijd prominent aanwezig en een dusdanig meldpunt zou aansluiten op de aanbevelingen van het rapport van de Gezondheidsraad over doping uit 2010.

Er zijn verdere stappen gezet in de inventarisatie van daadwerkelijk ervaren gezondheidsgevolgen als gevolg van het gebruik van dopingmiddelen. Deze oudere wens blijkt aan te sluiten bij wensen van het RIVM en van het Kenniscentrum Sport. De Dopingautoriteit participeert in deze overleggen. Deze trajecten sluiten ook aan bij eerder gedane aanbevelingen van de Gezondheidsraad (2010).

Tenslotte heeft de Dopingautoriteit een viertal wetenschappelijke congressen bezocht: 'Cooperation between NADOs and WADA Accredited Laboratories: How to Improve Testing' (februari, in Bonn), het 15^e USADA Symposium getiteld 'Anti-Doping Science - Recovery, Repair, and Regeneration: From Steroids to Stem Cells' (oktober, in Seattle), de 7^e Dag van het SportOnderzoek (november, Groningen) en het 13e Sportmedisch Wetenschappelijk Jaarcongres van de Vereniging voor Sportgeneeskunde (november, Ermelo). Er is deelgenomen aan dopingdiscussies in Eastbourne (Engeland) voor het weekblad Cycling Weekly en in Groningen bij het lokale Kenniscafé.

Hoofdstuk 9 Kennismanagement

Dankzij de ondersteuning door onze internationale koepelorganisatie iNADO is het mogelijk gebleken om het Anti-Doping Knowledge Center (ADKC) in 2016 verder te ontwikkelen. Het ADKC is de grootste openbare database met dopinggerelateerde informatie ter wereld, met een nadruk op juridische uitspraken, wetenschappelijke onderzoeksresultaten en voorlichtingsmaterialen. Het ADKC wordt wereldwijd geraadpleegd en is in 2016 met meer dan 800 'records' uitgebreid. Het is te vinden op de website www.doping.nl.

Digitale banner voor promotie van doping.nl.

Hoofdstuk 10 Mens & organisatie

Bestuur

De Dopingautoriteit kent een driehoofdig bestuur, bestaande uit een voorzitter, een secretaris en een penningmeester. De secretaris is benoemd op voordracht van NOC*NSF, terwijl de penningmeester is benoemd op voordracht van het Ministerie van VWS. Voor een overzicht van de samenstelling van het bestuur aan het einde van het verslagjaar wordt verwezen naar bijlage 2.

Het bestuur hanteert een bestuursmodel waarbij de verantwoordelijkheid voor de dagelijkse gang van zaken en ook voor de beleidsvoorbereiding en -uitvoering aan de directeur zijn gedelegeerd. Het bestuur bestuurt met andere woorden 'op hoofdlijnen'.

Raad van Advies

De Dopingautoriteit kent een statutair verankerde Raad van Advies. Ultimo 2016 bestaat de Raad uit zeven personen (waarmee de Raad compleet is), die allen een specifieke belangengroep of een specifiek kennisgebied vertegenwoordigen. De AtletenCommissie heeft er bovendien voor gekozen een vaste vervang(st)er aan te wijzen die in voorkomende gevallen het vaste Raad van Advies-lid namens de AtletenCommissie vervangt. De Raad heeft als taak het gevraagd en ongevraagd adviseren van het bestuur. De Raad komt enkele malen per jaar bijeen. Voor een overzicht van de samenstelling van de Raad van Advies wordt verwezen naar bijlage 2.

Bureaupersoneel

De Dopingautoriteit kent in het verslagjaar drie afdelingen (Preventie, Opsporing & Handhaving, en Ondersteuning), en een Bedrijfsjurist. De drie afdelingshoofden en de Bedrijfsjurist vormen samen met de Directeur het Management Team. De formatie is tijdelijk uitgebreid met één persoon (een documentalist) ter uitvoering van apart gefinancierde projecten. Daarnaast is de afdeling Handhaving & Opsporing uitgebreid met een medewerkster, in verband met de uitbreiding van de nationale dopingcontroleprogramma.

Ultimo 2016 omvatte de bureauformatie 19 personen, met een taakomvang van 15,9 FTE. Voor een overzicht wordt verwezen naar bijlage 3.

Doping Controle Officials (DCO's)

Naast het kantoorpersoneel waren eind 2016 19 parttime Doping Controle Officials (elf mannen en acht vrouwen, zie bijlage 4) actief, aangesteld op basis van zogenaamde minimumuren-contracten.

Kwaliteit

Binnen het antidopingbeleid wordt veel waarde gehecht aan het leveren van kwaliteit. Veel dopingorganisaties werken dan ook met kwaliteitssystemen. Dit is met name relevant voor de uitvoering van dopingcontroles: het NDR stelt een ISO-certificaat verplicht om controles te kunnen uitvoeren. Maar ook de andere taken, waaronder het verstrekken van medische dispensaties

en het verzorgen van preventie-activiteiten dienen naar onze mening aan ISO-normen te voldoen. De Dopingautoriteit en haar rechtsvoorgangers zijn reeds sinds 1998 ISO-gecertificeerd. In september 2013 verwierf onze organisatie een nieuwe ISO 9001:2008 Certificaat, dat drie jaar geldig is. In september 2016 is dit certificaat verlopen, en in verband met de toekomstige oprichting van het zbo Dopingautoriteit (voorzien op 1 januari 2018) is ervoor gekozen geen nieuw certificaat aan te vragen. Na oprichting van het zbo zal de ISO-certificering weer ter hand worden genomen. In mei 2011 werd een Klachtenprocedure vastgesteld en op de website gepubliceerd. Er is in 2016 geen enkele klacht afgehandeld volgens deze procedure.

Geneesmiddelen Dispensatie Sporter-commissie (GDS-commissie)

Één van de bepalingen uit het dopingreglement betreft de procedure rondom het gebruik van dopinggeduide geneesmiddelen. De Dopingautoriteit heeft ten behoeve van de Nederlandse sportbonden een commissie geïnstalleerd, de Geneesmiddelen Dispensatie Sporter-commissie (GDS-commissie), die bestaat uit tien onafhankelijke artsen. De GDS-commissie is onderverdeeld in twee subcommissies die eenzelfde taak uitvoeren maar voor een verschillende groep sportbonden. In november 2016 is de commissie bij elkaar geweest voor regulier overleg.

GDS-beroepscommissie

Sporters die het niet eens zijn met een besluit van de GDS-commissie kunnen in beroep gaan bij de GDS-beroepscommissie, die in 2016 werd geïnstalleerd. De GDS-beroepscommissie bestaat uit drie personen. In 2016 werd geen enkele maal een beroep gedaan op deze commissie.

Commissie Naleving Dopingsancties (CND)

De Dopingautoriteit moet conform de Wereld Anti-Doping Code toezicht houden op de tenuitvoerlegging van opgelegde dopingsancties. Als een sanctie niet (correct) wordt nageleefd, vangt dezelfde sanctie opnieuw aan, na afloop van de oorspronkelijk opgelegde sanctie. De Commissie Naleving Dopingsancties is belast met het vaststellen of een sanctie daadwerkelijk niet (correct) is nageleefd, en of er sprake is van een of meer redenen om de vervolgsanctie te matigen.

Bijlage 1

Balans per 31 december 2016

Activa	2016	2015
<i>Vaste activa</i>		
Materiële vaste activa	€ 84.291	€ 116.949
<i>Vlottende activa</i>		
Vorderingen	€ 204.501	€ 198.332
Liquide middelen	€ 618.357	€ 844.945
	€ 822.858	€ 1.043.277
Totaal activa	€ 907.149	€ 1.160.226

Passiva

<i>Stichtingsvermogen</i>		
Overige reserves	€ 183.958	€ 251.947
Egalisatiereserve ministerie VWS	€ 0	€ 0
Bestemmingsfonds dopingcontroles	€ 95.604	€ 302.792
Bestemmingsreserve	€ 31.621	€ 31.621
	€ 311.183	€ 586.360
<i>Langlopende schulden</i>		
<i>Kortlopende schulden</i>		
Schulden aan leveranciers	€ 290.461	€ 286.814
Belastingen en premies sociale verzekeringen	€ 70.766	€ 65.479
Overige schulden en overlopende passiva	€ 234.739	€ 221.573
	€ 595.966	€ 573.866
Totaal passiva	€ 907.149	€ 1.160.226

Staat van baten en lasten over 2016

	2016	2015
Baten	€ 2.865.387	€ 2.843.874
Directe kosten dopingcontroles	€ 1.446.274	€ 1.063.211
Kosten alg. functioneren (incl. indirecte kosten dopingcontroles)	€ 1.676.831	€ 1.762.229
Projectkosten	€ 18.823	€ 120.750
	€ 3.141.928-	€ 2.946.190-
Lonen en salarissen	€ 921.751	€ 956.717
Sociale lasten	€ 124.160	€ 125.129
Pensioenlasten	€ 83.907	€ 79.976
Afschrijvingen materiële vaste activa	€ 36.017	€ 39.272
Overige personeelskosten	€ 42.933	€ 37.055
Huisvestingskosten	€ 84.650	€ 94.513
Kantoorkosten	€ 129.398	€ 127.580
Autokosten	€ 15.047	€ 14.833
Verkoopkosten	€ 1.085	€ 3.055
Algemene kosten	€ 50.470	€ 46.981
Doorbelaste personeels- en overheadkosten aan activiteiten/projecten	€1.489.418-	€1.525.111-
Som der bedrijfslasten	€ -	€ -
Saldo van baten en lasten	€ 276.541-	€ 102.316-
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	€ 2.363	€ 6.611
Rentelasten en soortgelijke kosten	€ 999	€ 539
Financiële baten en lasten	€ 1.364	€ 6.072
Resultaat	€ 275.177-	€ 96.244-

Bijlage 2

Samenstelling Bestuur, Raad van Advies, en commissies (per 31-12-2016)

Bestuur

Harro Knijff, voorzitter

Marc Benninga, secretaris (op voordracht van NOC*NSF)

Paul Depla, penningmeester (op voordracht van het Ministerie van VWS)

Raad van Advies

Henk-Jan Geelen (namens de Nederlandse coaches)

Arnold Brons (Vereniging voor Sportgeneeskunde, VSG)

Hinkelien Schreuder (AtletenCommissie NOC*NSF)

Francien Huurman (namens de Nederlandse sporters)

Annemieke Horikx (KNMP)

Saskia Sterk (Rikilt)

Manuela de Jong (CBS)

Geneesmiddelen Dispensatie Sporter-commissie (GDS-commissie)

Marjon van Eijdsden-Besseling

Edwin Goedhart

Leo Heere (voorzitter)

Ed Hendriks (voorzitter)

Jan Hoogsteen

Hans Keizer

Harry Koene

Hans Jurgen Mager

Huib Plemper

Hans Vorsteveld

GDS-beroepscommissie

Babette Pluim

Marieke Becker

Françoise Broekhof

Commissie Naleving Dopingsancties (CND)

Jan Loorbach (voorzitter)

Dolf Segaar

Ella Adriaanse

Bijlage 3

Samenstelling Bureaupersoneel (per 31-12-2016)

Directie / staf

Herman Ram	directeur
Steven Teitler	bedrijfsjurist

Afdeling handhaving & opsporing

Koen Terlouw	afdelingshoofd
Jeroen Brakels	accountmanager / plv. afdelingshoofd
Tineke Idema	intelligence officer
Fienie Verhagen	senior medewerker dopingcontroles
Angela Mols	medewerker whereabouts / medewerker dopingcontroles
Yvonne Kwakernaak	medewerker dopingcontroles
Anuschka Rambhadjan	medewerker dopingcontroles
Tamara Valentijn	medewerker dopingcontroles

Afdeling preventie

Bart Coumans	afdelingshoofd
Erik Duiven	senior voorlichter topsport
Laila Spruijt	voorlichter topsport
Hans Wassink	voorlichter breedtesport

Afdeling ondersteuning

Olivier de Hon	afdelingshoofd / wetenschappelijk beleidsmedewerker
Frans Stoele	beleidsmedewerker informatie/documentatie & GDS secretariaat
Astrid van der Goot	secretaresse
Gerdi van Driel	administrateur
Rien Tuk	documentalist

Bijlage 4

Overzicht Dopingcontroleofficials (actief per 31-12-2016)

Boyan Bakhuizen
Johan Bouman
Margriet van Brummelen
Ellen van de Bunt
Sally Fischer
Just van der Kroef
Karin Lindhout
Marlies Mielekamp
Gonnie Monsieurs
Cor Mouw
Victor Niemeijer
Geeta Ramdajal
Hans Scholtz
Cees Smid
Jaap Stomphorst
Fienie Verhagen
Ton Verhagen
Alex Vermeulen
Gerrit Vooren

Bijlage 5

Overzicht wetenschappelijke publicaties en presentaties

Proefschrift

De Hon O. Striking the right balance – effectiveness of anti-doping policies. Verdedigd op 18 november 2016 aan de Universiteit Utrecht. Arko Sports Media, Nieuwegein, 2016.

Artikelen

Duiven E & O de Hon. Nog steeds veel doping in voedingssupplementen; 20-50% Nederlandse topsporters neemt risico's. Sportgericht 70(2): 23-6, 2016.

Ram H. Editorial Evaluating the Unintended Effects of Anti-Doping: INDR Special Issue. Performance Enhancement & Health 4(3-4): 77-9, 2016.

Duval A, H Ram, M Viret, E Wisnosky, HL Jacobs & M Morgan. The World Anti-Doping Code 2015: ASSER International Sports Law Blog symposium. International Sports Law Journal(16): 99-117, 2016.

De Hon O & F Stoele. Doping, een stand van zaken. Geneesmiddelenbulletin 50(7): 75-83, 2016.

Boekbijdragen

De Hon O & BM Pluim. Contra-indicatie 100 – Sportbeoefening; doping. In: Commentaren Medicatiebewaking 2016/2017. Stichting Health Base, Houten, blz. 1215-26, 2016.

Coumans B & O de Hon. Doping. In: Leerboek Sportgeneeskunde (red. R. Diercks, B. Pluim & E. Verhagen). Bohn Stafleu van Loghum, Houten, blz. 189-98, 2016.

Abstracts

De Hon O. Effectiviteit van anti-dopingbeleid. In: Abstract Book DSO 2016, Hanzehogeschool Groningen, blz. 12, 2016.

Mondelinge presentaties

- Coumans B. 'Bigger than Big. The evolution of bodybuilding?'. Advisory Group on Education Raad van Europa, Bonn, 22 februari 2016.

- De Hon O. 'Evaluating anti-doping policies: a Dutch example', Advisory Group on Science Council of Europe, Bonn, 26 februari 2016.
- Duiven E. 'Doping'. Keuzevak Chemie & Criminaliteit. Hogeschool Rotterdam, 9 maart 2016.
- De Hon O. 'The Anti-Doping Knowledge Center', Symposium Cycling Weekly, University of Brighton (Eastbourne), 29 maart 2016.
- Coumans B. 'Doping'. IOC Program in Sports Medicine. Amsterdam, 7 april 2016.
- De Hon O. 'Placepo?', Masterclass Topsportartsen NOC*NSF, Leende, 9 april.
- Coumans B. 'Doorlopende Leerlijn Dopingvrije Sport'. 25-jarig jubileumcongres Stichting LOOT. Hilversum, 14 april 2016.
- De Hon O. 'De marathon onder de twee uur als wetenschappelijk project', Amsterdam Institute of Sport Sciences, Amsterdam, 12 mei 2016.
  - Ram H. 'Doping: een kennismaking', Studievereniging Sirius, Universiteit Utrecht, 25 mei 2016.
  - Ram H. 'Doping: een kennismaking', Sportnet25, Zoetermeer, 26 mei 2016.
  - Ram H. 'Anti-doping in Europe: Goals, obstacles and perspectives', EU Presidency Police Conference '*Seizing the Spoils of Crime*', Santpoort, 8 juni 2016
  - Ram H. 'Nutritional supplements and doping: risks between food and drugs', European Working-Community for Food-Inspection and Consumer Protection (EWFC), Brussel, 9 juni 2016.
  - Ram H. 'Doping en Fair Play', AISS Publiekslezing, Amsterdam Institute for Sport Science, Amsterdam, 9 juni 2016.
- Duiven E. 'Tackling inadvertent doping: how the industry can help'. 6e Sports & Performance Nutrition 2016. Hoofddorp, 15 juni 2016.
  - Coumans B. 'The role of prevention and ethics in anti-doping'. EU Anti-Doping Conference. Amsterdam, 15 juni 2016.
- Duiven E. 'Tackling inadvertent doping: how the industry can help'. 4e Sports Nutrition Conference. Wageningen, 4 juli 2016.
- De Hon O. 'Sport is te mooi voor doping', Toegepaste Inspanningsfysiologie, Faculteit der Gedrags- en Bewegingswetenschappen, Vrije Universiteit, Amsterdam, 10 oktober 2016.
- Teitler S. 'Seminar tuchtrecht'. Veilig sportklimaat. Nieuwegein, 2 november 2016.
- De Hon O. 'Striking the right balance – effectiveness of anti-doping policies', Dag van het Sportonderzoek, Groningen, 10 november 2016.
- De Hon O. 'Striking the right balance – effectiveness of anti-doping policies', Workshop 13e Sportmedisch Wetenschappelijk Jaarcongres, Ermelo, 24 november 2016.
- Duiven E. 'Doping'. Keuzevak Chemie & Criminaliteit. Hogeschool Rotterdam, 22 november 2016.
  - Ram H. 'Doping: een kennismaking', Haagsche Schouw, Den Haag, 1 december 2016

Discussiebijeenkomsten en fora (extern)

- Ram H. WADA ADO Symposium, World Anti-Doping Agency, Lausanne, 15 maart 2016.
- Ram H. EU Presidency Doping Conference, Amsterdam, 15 juni 2016.

- Ram H. European Group of Public Administration (EGPA) Conference; Workshop 'Sports and Integrity', Utrecht, 25 augustus 2016.
- Ram H. WADA Think Tank, Lausanne, 20 september 2016.
- De Hon O. Kenniscafé Doping & Topsport, Groningen, 22 september 2016

Bijlage 6

Nevenfuncties

Bart Coumans

- Lid WADA Education Committee, Montréal
- Lid Advisory Group on Education (T-DO ED) van de Raad van Europa, Straatsburg
- Voorzitter Pijler 'Presteren' en Stuurgroep-lid van het Onderzoeksprogramma Sport (www.sportonderzoek.com), Utrecht

Herman Ram

- Voorzitter Commissie Bezwaar en Beroep, Executive MBA Sportmanagement Wagner Group, Groningen
- Voorzitter Stichtingsbestuur, Stichting Holland Skipool, Den Haag
- Voorzitter Fee Appeal committee, Institute of National Anti-Doping Organisations iNADO, Bonn (tot 14 maart 2016)
- Board of Directors, Institute of National Anti-Doping Organisations iNADO, Bonn (vanaf 14 maart 2016)
- Lid International Advisory Board, MA Ethics and Integrity, Swansea
- Lid NADO Ad Hoc Working Group, World Anti-Doping Agency, Montréal
- Lid WADA Think Tank, World Anti-Doping Agency, Montréal
- Lid Compliance Questionnaire Pilot Group, World Anti-Doping Agency, Montréal
- Lid Stuurgroep Sport & Integriteit, NOC*NSF, Arnhem
- Lid Klankbordgroep Doping, NOC*NSF, Arnhem
- Lid Ad Hoc Expert Group on Independent Doping Panels (T-DO IHP), Council of Europe, Straatsburg

Olivier de Hon

- Rondleider Olympisch Stadion (vrijwilliger)
- Adviseur anabolenkliniek in het Spaarne Gasthuis in Haarlem
- Adviseur voor Sub2Hrs project
- Adviseur bij het Britse voedingssupplemententeststelsel Informed Sport van het bedrijf LGC
- Adviseur van de Amerikaanse wielrenbond USA Cycling
- Lid van de adviesraad van de Stichting Health Base t.b.v. de jaarlijkse uitgave Commentaren Medicatiebewaking

Steven Teitler

- Voorzitter the Ad Hoc Group Feasibility Study Council of Europe Anti-Doping Convention

Bijlage 7

Afkortingen

ABP	Atleet Biologisch Paspoort
ADAMS	Anti-Doping Administration and Management System
ADN	Anti-Doping Norway
ADO	Anti-Doping Organisatie
ADKC	Anti-Doping Knowledge Center
AEPSAD	Agencia Española de protección de la salud en el deporte
ALV	Algemene Leden Vergadering
AMC	Academisch Medisch Centrum
ANP	Algemeen Nederlands Persbureau
AWB	Algemene Wet Bestuursrecht
BVO	Betaald Voetbal Organisatie
CADF	Cycling Anti-Doping Foundation
CAHAMA	The Ad Hoc European Committee for the World Anti-Doping Agency
CAS	Court of Arbitration for Sport
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CIOS	Centraal Instituut Opleiding Sportleiders

CHDR	Centre for Human Drug Research
CTO	Centrum voor Topsport en Onderwijs
DCO	Dopingcontroleofficial
DLDS	Doorlopende Leerlijn Dopingvrije Sport
EPO	Erythropoëetine
ESA	Erythropoiesis Stimulating Agents
EU	Europese Unie
FAIR	Forum for Anti-Doping in Recreational Sport
FIOD	Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
FTE	Fulltime Employee
GDS	Geneesmiddelen Dispensatie Sporter
GH	Groeihormoon
GHRF	Growth Hormone Releasing Factor
HAARLEM	Health Risks of Anabolic Androgen Steroid Use by Male Amateur Athletes
HBOC	Hemoglobin Based Oxygen Carriers
IAAF	International Association of Athletics Federations
IADA	International Anti-Doping Arrangement
IF	Internationale Federatie
IGZ	Inspectie voor de Gezondheidszorg

iNADO	Institute for National Anti-Doping Organizations
IOC	Internationaal Olympisch Comité
IOD	Inlichtingen- en Opsporingsdienst
IPC	Internationaal Paralympisch Comité
IRMS	Isotopen Ratio Massa Spectometrie
ISO	International Organization for Standardization
ISR	Instituut SportRechtspraak
ISTI	International Standard for Testing & Investigations
ITU	International Triathlon Union
KNBB	Koninklijke Nederlandse BiljartBond
KNMG	Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Geneeskunde
KNMP	Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie
KNVB	Koninklijke Nederlandse VoetbalBond
KNWU	Koninklijke Nederlandse WielrenUnie
KNZB	Koninklijke Nederlandse Zwem Bond
NADA	Nationale Anti-Doping Agentur (Duitsland)
NADO	Nationale Anti-Doping Organisatie
NDR	Nationaal DopingReglement
NK	Nederlands Kampioenschap

NOC*NSF	Nederlands Olympisch Comité * Nederlandse Sport Federatie
NT	Nationaal Talent
NTP	Nationale Testing Pool
NVWA	Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit
NZVT	Nederlands Zekerheidssysteem Voedingssupplementen Topsport
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
ROC	Regionaal OpleidingsCentrum
RTO	Regionale Topsport Organisatie
RTP	Registered Testing Pool
SAP	Strength and Physique
TDSSA	Technical Document Sport Specific Analysis
T/E	Testosteron/Epitestosteron
TP	Testing Pool
UKAD	United Kingdom Anti-Doping
USADA	United States Anti-Doping Agency
VSG	Vereniging voor Sportgeneeskunde
VU	Vrije Universiteit
VWS	Ministerie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WADA	World Anti-Doping Agency

WADC	World Anti-Doping Code
WBP	Whistleblower Policy
WOB	Wet Openbaarheid Bestuur
WOO	Wet Open Overheid
WUAB	Wet uitvoering antidopingbeleid
ZBO	Zelfstandig bestuursorgaan
ZIO	Zaken in Onderzoek Overleg